Formidling fra masteroppgaver ved NoCeT

Sist oppdatert 8.6.2020

*Til sammen **26** oppgaver har vært formidlet i media i årene 2012-2020. Blant høydepunktene er et hovedoppslag i NRK Dagsrevyen, to førstesideoppslag i DN, to førstesideoppslag i Klassekampen, bruk av en oppgave i Stortingets spørretime og tre oppgaver som har blitt sitert i redaksjonelle kommentarartikler.*

ANDREAS HÅSKJOLD og ANDREAS KLEIVEN (2019)

Risk Management in the Nigerian Oil Sector

TRANSPARENCY INTERNATIONAL NORGE

HVA ER KORRUPSJON? HVA GJØR TI NORGE? KUNNSKAPSSENTER OM OSS BLI MEDLEM

Du er her: Forsiden / 2020 / juni / 03 / / Masteroppgave: Hvordan identifisere og håndtere korrupsjonsrisiko i den nigerianske petroleumssektoren?

Masteroppgave: Hvordan identifisere og håndtere korrupsjonsrisiko i den nigerianske petroleumssektoren?

Publisert 03.06.2020

Andreas Håskjold og Andreas Kleiven ved NHH har skrevet masteroppgave om hvordan selskaper identifiserer og håndterer korrupsjonsrisiko i den nigerianske petroleumssektoren. De fant både forventede og uventede svar i løpet av studien forteller de i dette intervjuet.

Hva skrev dere masteroppgave om, og hva var hovedfunnene?

Vår oppgave utforsket hvordan selskaper identifiserer og håndterer korrupsjonsrisiko i den nigerianske petroleumssektoren. Vår mening er at tidligere studier ikke har sett på i hvilken grad det er praktisk mulig å anvende teori om risikohåndtering, særlig i utfordrende forretningsklima. Forskningsspørsmålene våre ble dermed «i hvilken grad er det mulig å identifisere og forhindre non-compliance og liknende utfordringer, i det nigerianske forretningsklima» og «hva er den vanlige handlingsplanen for ledelse, hvis og når de oppdager at deres selskap er involvert i slike utfordringer?».

Vi undersøkte dette ved å gjennomføre kvalitative intervjuer, med representanter fra selskaper som enten operer i Nigeria eller har operert der, men også representanter som har jobbet i landet og petroleumssektoren. Funnene våre har så blitt tolket i lys av cross-country data for risikofaktorer, antikorrupsjonsreguleringer fra Frankrike, Storbritannia og USA og beste praksis retningslinjer fra the Department of Justice in the United States.

Vi fant både forventede og uventede svar i løpet av studien.

Nigeria er av landene i regionen hvor det er vanskeligst å få innsikt i statlige budsjetter og dokumenter.

AKTUELT

Korrupsjonsindeksen 2019 lansert i dag: Kampen mot korrupsjon fortsetter
Årets korrupsjonsindeks er en påminnelse om at kampen mot korrupsjon må fortsette med fullt trykk. Indeksen rangerer 180 land etter..
Les mer

Innlegg fra statssekretær Aksel Jacobsen på TI Norges 20-årsjubileum
«Nøkkelen til å lykkes med å forebygge og bekjempe klimaendringer, korrupsjon og konflikt ligger hos ungdommen», sier statssekretær Jacobsen i..
Les mer

Trøbbel i toppen—sterkere nordisk innsats mot korrupsjon nødvendig
Avsløringene av at et islandske fiskerikonsern har betalt bestikkelser i stort omfang til offentlige tjenestemenn i Namibia, og at den..
Les mer

ARRANGEMENTER

11 JUN 2020 **Avlyst: Antikorrupsjonskonferansen 2020**
Vi har dessverre måttet avlyse årets konferanse pga korona-epidemien. Følg..
Les mer

15 SEP 2020 **Klimakrise og korrupsjon**
NHO og TI Norge arrangerer konferanse med temaet «klimakrise og..
Les mer

CHRISTINE DAHL og ANNIKEN FOUGNER (2019)

Næringseiendom fra et formueskattperspektiv

DN 6.11.2019, s. 26-27, Forskning.no 15.11.2019, Numedalsnett 15.11.2019 og NHH Bulletin. 10.12.2019

26 Nyheter ONSDAG 6. NOVEMBER 2019 DAGENS NÆRINGSLIV

Politikk

«Urettferdig» formuesskatt – favoriserer de store byene

Etter et møte med en investor ble professor Jarle Møen oppmerksom på den «urettferdige» utformingen av formuesskatten.

MADS RANDEN
Oslo

– Først og fremst er dette urettferdig, men over tid vil det også hidra til å drive investeringer mot eiendom i byene og vekk fra bedrifter i distriktene.

Kutt i formuesskatten er alltid gjenstand for heftig debatt. Motstanderne mener den rammer små norske bedrifter, og dermed norske arbeidsplasser. Tilhengerne mener det er et viktig verktøy for å bekjempe økonomisk ulikhet.

Dagens regelverk er utformet slik at det kan skape store forskjeller mellom distrikter og sentrale strøk. Det mener professor Jarle Møen ved Norges Handelshøyskole.

– Etter at regeringen gjennom flere år har strammet inn regelverket for verdsettelse av næringseiendom, er situasjonene nå at eiendom i distriktene lett får en skattetakst som ligger over markedsverdi, mens typiske byeiendommer fortsatt får skattetrabatt, sier professoren.

Differensierer ikke

Møen reagerer på måten formueskatten regnes ut på.

– Anta at et bygg i Oslo og et bygg i Nærvik genererer samme leieinntekt. Da vil en eiendomsinvestor typisk betale mer for bygget i Oslo enn for bygget i Nærvik. Det er fordi det er mye enklere å finne nye leietagere og nye anvendelser for et bygg i Oslo enn i Nærvik dersom noe går galt, sier han.

En kalkulasjonsfaktor brukes til å beregne eiendommers ligningsverdi ut fra risikofri rente og et risikotillegg. Tross for at markedet har priset inn høyere risiko for eiendomsinvesteringer i distriktet, brukes et likt risikotillegg for hele landet når ligningsverdiens skal settes. Resultatet blir at markedsverdien i sentrale strøk kan overstige skattetaksten, mens det i distriktene kan bli motsatt.

– De som er i eiendomsbransjen har dette i ryggmargen. Jeg ble selv oppmerksom på problemet i samtale med en eiendomsinvestor. Han var klar på at eiendomsinvesteringer i Oslo sentrum fortsatt er skattemessig gunstige til tross for at den generelle skattetrabatten på næringseiendom er fjernet.

Professoren mener at løsningen på problemet er enkelt.

– Måten å løse problemet på, er å ha en geografisk differensiert kalkulasjonsfaktor. Det kan gjøres på flere måter. En enkel forbedring kan være å bruke soneinndelingen til arbeidsgiveravgiften og å sette kalkulasjonsfaktoren med utgangspunkt i de kapitalseringrentene som eiendomsbransjen selv opererer med i ulike distrikter, sier Møen.

Kutt i formuesskatten

Professoren har vært veileder for en masteroppgave fra NHH som har undersøkt temaet. Oppgaven, som er skrevet av Christine Dahl og Anniken Fougner, konkluderte med at det verdsettelsessystemet favoriserer investering i sentrale strøk fremfor i distriktene, og bygget videre på en oppgave av Kristian Jevanord og Kristoffer Sveum fra 2018 fra samme studiested.

I Granavold-erklæringen kommer det frem at regeringen ønsker å «fortsette nedtrapping i formuesskatten for arbeidende kapital». Regeringen har siden 2013 redusert formuesskatten med syv milliarder kroner.

Da Siv Jensen ble spurt om kutt i formuesskatten på pressekonferansen i forbindelse med statsbudsjettet, svarte hun:

– Vi er ikke ferdig.

De siste årene er formuesskatten senket gjennom økt bunnfradrag, lavere sats og rabatt på arbeidende kapital.

Jarle Møen mener at debatten om kutt i skatten på arbeidene kapital burde komme i andre rekke. Først burde endre formuesskatten slik at den blir mer rettferdig.

Forstår Møen

– Det er passig at regeringen ikke har vært opptatt av denne dimensjonen. Hensynet til arbeidsplasser i distriktene brukes ofte som et argument for å senke formuesskatten på arbeidende kapital, men fremfor å rette opp regler som går i disfavør av distriktene, har man ensidig fokusert på å senke skatten for alle med store formuer. Mesteparten av disse skattelettelsene har gått til sentrale strøk.

Statssekretær i Finansdepartementet, Jørgen Næsje (Frp), sier han forstår innvendingene til Møen, men at det ikke er lett å finne en metode som både er enkel og treffsikker.

– Ved utformingen av verdsettingssystemet for næringseiendom må hensynet til enkelhet balanseres mot metodens treffsikkerhet. Det er bakgrunnen for at det benyttes en felles kalkulasjonsrente uavhengig av forskjell i risiko mellom næringseiendommer i ulike geografiske områder og på tvers av ulike typer næringseiendom, sier han.

Næsje understreker at leieverdiene, som inngår ved beregning av formuesverdiene, fastsettes separat for ulike geografiske soner.

– Det er også en «sikkerhetsventil» i systemet som sier at eiere av næringseiendom kan kreve å få satt ned formuesverdien hvis den overstiger 90 prosent av eiendommens dokumenterte omsetningsverdi.

Regeringen vil imidlertid ikke gjøre noe med kalkulasjonsfaktoren.

– Selv om en geografisk differensiert kalkulasjonsrente kan høres tiltalende ut i teorien, er det langt fra sikkert at det er en god løsning i praksis. Lokale forhold kan variere innenfor relativt små avstander, og det kan oppstå mye urimelighetet.

mads.randen@dn.no

Professor Jarle Møen ved Norges Handelshøyskole. Foto: Paul S. Amundsen

← Jørgen Næsje, statssekretær i Finansdepartementet, forstår innvendingene til Møen. Foto: Elin Høyland

Endringene i formuesskatten

→I perioden 2013–2017 ble bunnfradraget økt fra 870.000 kroner til 1.480.000 kroner (det dobbelte for gifte), samtidig som at satsen ble redusert fra 1,1 prosent til 0,85 prosent. I perioden fra 2017 til 2019, har bunnfradraget blitt økt til 1.500.000 kroner.

→Det har også skjedd viktige endringer i verdsettingen. Sekundærbolig og næringseiendom var verdsatt til 50 prosent av markedsverdi i 2013. I de tre påfølgende årene økte verdsettingen av sekundærbolig og næringseiendom til henholdsvis 60 prosent, 70 prosent og 80 prosent.

→Verdsettingen av sekundærbolig og tilordnet gjeld ble satt til 90 prosent fra 2017.

→Videre ble verdsettingen av aksjer og driftsmidler (med tilordnet gjeld) redusert med 10 prosent fra 2017. Denne verdsettingsrabatten økte til 20 prosent i 2018 og 25 prosent i 2019.

Kilde: SSB

D2

Raskere, sterkere.

Masteroppgave om formuesskatt: Christine Dahl og Anniken Fougners oppgave viser at formuesskatten rammer distriktene hardest og at sentrale strøk favoriseres. Foto: Sturlason/Arkwright Consulting. Unni Stabell-Hansen/McKinsey og Unsplash v. Drew Beamer

SMÅ BEDRIFTER I DISTRIKTENE RAMMES

Formuesskatten rammer bedriftseiere i distriktene hardest, mens eiendomsinvesteringer i sentrale strøk fortsatt er skattefavorisert, viser masteroppgaver fra NHH.

Familieeide hoteller i distriktene er eksempler på de som kommer dårlig ut når myndighetene beregner formueskatten. Her ærverdige Ullensvang hotell i Hardanger. (Foto: aquatarkus / Shutterstock / NTB scanpix).

Små bedrifter i distriktene merker formueskatten mest

Formuesskatten rammer bedriftseiere i distriktene hardest, mens investeringer i eiendom i sentrale strøk fortsatt er skattefavorisert, viser masteroppgaver fra NHH.

Sigrid Folkestad
REDAKTØR FOR NHH BULLETIN

Norges Handelshøyskole

ANNETT LEIKVANG HAFTHUN og HANNE ULFSNES (2019)

Rapportering av mistenkelige transaksjoner i banker: Hva påvirker bankansattes beslutning om å rapportere?

DN 5.8.2019, s. 6-7

Bankansatte har for stor tro på å avsløre hvitvasking

Siviløkonomistudentene Annett Leikvang Hafthun (til venstre) og Hanne Ulfsnes ved Norges Handelshøyskole har funnet at bankansatte kan overvurdere evnen til å oppdage mistenkelige transaksjoner. Foto: Elvind Senneset

Bankansatte overvurderer egen innsats og gjør ikke manuelle undersøkelser ofte nok, ifølge NHH-studentene Hanne Ulfsnes og Annett L. Hafthun. Det kan gjøre at kriminelle slipper unna i norske banker.

AGNETE KLEVSTRAND OG JACOB TRUMPY
Oslo

Kampen mot hvitvasking har for alvor fanget oppmerksomheten i bankene. Det begynte med opprulling av store hvitvaskingsskandaler i Danske Bank og Swedbank i fjor og i år – kriminelle aktører har på skoflig vis sluset enorme pengesummer fra Russland via Baltikum til Vesten i en årrekke gjennom de nordiske storbankene.

Så kom en ny hvitvaskingsskov, og både banker og enkeltpersoner kan nå få bøter om håndverket er for slapt.

Hvitvasking opptar også studentene ved Norges Handelshøyskole (NHH) i Bergen.

– Bankansatte er veldig bevisste på at det er viktig å bekjempe hvitvasking og annen økonomisk kriminalitet, og generelt er de veldig fornøyd med egen innsats. Det stemmer ikke nødvendigvis med virkeligheten, sier siviløkonomstudent Hanne Ulfsnes (27).

Ulfsnes og medstudent Annett Leikvang Hafthun (24) har skrevet en masteroppgave der hensikten har vært å undersøke bankenes rapportering av mistenkelige transaksjoner, og på hvilken måte de ansattes egen oppfølging kan påvirke hvor mange mistenkelige transaksjoner som blir oppdaget.

For stor tro på seg selv

Det viktigste med oppgaven var å undersøke hva som påvirker den ansattes beslutning om å rapportere en mistenkelig transaksjon. Studentene brukte et omfattende spørreskjema og fikk svar fra vel 150 norske bankansatte.

– Det mest interessante var å undersøke hva bankansatte ble motivert av å rapportere, og teste om de hadde fanget opp en transaksjon som burde ha vært rapportert. Tilbøyeligheten til å rapportere en mistenkelig transaksjon er større hos dem som er motivert av å avdekke kriminalitet, enn hvis motivasjonen er å unngå bøter eller erstatning, sier Ulfsnes.

Og hvis et elektronisk system ikke gir en alarm, er det langt mindre vanlig å undersøke transaksjoner enn ellers.

NHH-professor Tina Sørreide, som har fulgt studentenes arbeid, mener funnene viser at det er lett å overse mistenkelige pengestrømmer også i norske banker.

– Bankansatte uttrykker større tro på at de klarer å avdekke hvitvasking enn hva de kanske har grunn til, sier hun, og legger til:

– Hvis ikke det elektroniske overvåkningssystemet varsler at noe er mistenkelig, gjør de sjelden selvstendige undersøkelser, og dermed er hvitvaskerne ganske sikret mot avsløring hvis de klarer å navigere utenfor de indikatorene systemet reagerer på.

Ikke alle undersøker selv

Spørreskjemaet fra NHH-studentene hadde med et konkret eksempel: «En av bankens små og «obetydelige» kunder plasserer et større beløp enn normalt i banken». Noen av de spurte fikk med et eget forbehold: «Bankens eget overvåkningssystem utpeker *ikke* transaksjonen som potensielt mistenkelig».

På spørsmål om det er sannsynlig at transaksjonen vil bli fulgt opp, ble svarene ganske forskjellig basert på om et elektronisk system har fanget det opp eller ikke.

– Bankens elektroniske system er med på å bestemme om en transaksjon blir rapportert som mistenkelig eller ikke. Man kan spørre seg om de ansatte stoler for mye på at systemene skal fange opp alt som er mistenkelig. Det viser at risikotilpasning i systemet er ganske avgjørende, sier Ulfsnes.

Venter på flere bøter

I år har to banker – Komplett Bank og Santander Consumer Bank – allerede fått bøter av Finanstilsynet for svikt i rutiner og antihvitvaskingsarbeid.

For bankene er innsatsen mot hvitvasking styrket kraftig, sier Tina Sørreide.

– På hvitvaskingsfeltet har vi fått en regelendring med store, institusjonelle konsekvenser. Bankene ser at det er mye større alvor, med fare for bøter om kontrollarbeidet ikke er godt nok.

– De kriminelle og deres behov for hvitvasking blir ikke borte og risikoen er fortsatt stor. Bankene kan ha blitt flinkere til å hindre hvitvasking – og likevel oppleve større risiko for å bli holdt ansvarlig for at de ikke har hatt god nok kontroll av mistenkelige transaksjoner. Jeg tror vi vil se flere saker og større bøter enn vi har sett hittil, fordi innsatsen er skjerpet, sier hun.

Tilsynet også under lupen

Financial Action Task Force – tilknyttet OECD i Paris – kritiserte Finanstilsynet i 2014 for mangelfull oppfølging av mulig hvitvasking i bankene.

I år har det samme OECD-organet vært innom Norge igjen.

«Evalueringsteamet fra FATF besøkte Norge i uke 23, og møtte i den forbindelse en rekke representanter for myndigheter og privat sektor i Norge, herunder Finanstilsynet og Økokrim. Evalueringsrapporten vil ventelig bli publisert i slutten av november i år,» skriver tilsynet i en epost.

agnete.klevstrand@dn.no
jacob.trumpy@dn.no

Dette er hvitvasking

→ Hvitvasking av penger er alle handlinger som bidrar til å sikre utbytte fra kriminelle handlinger, ved enten å skjule hvor pengene kom fra, hvor pengene blir av, eller hvem pengene kom fra eller endte opp hos.

→ Hvitvasking kan gjøres på et utall måter, fra bruk av kontanter, til finansielle transaksjoner gjennom flere land, hvor skatteparadis-selskaper kan skjule hvor pengene kommer fra.

→ Den som kamufler utbytte fra kriminelle handlinger kan straffes selv om han eller hun ikke kjenner til hva slags forbrytelse utbyttet stammer fra, så lenge han eller hun forstår at det dreier seg om en eller annen kriminell handling. Både selskaper og enkeltpersoner kan straffes for hvitvasking.

↑ Tina Sørreide

Er ditt selskap forberedt på IFRS 16?

1. januar 2019 var en merkedag for børsnoterte selskaper: IFRS16 trådte i kraft, med krav om at selskapets leie- og leasingavtaler skal balanseføres.

Med vår unike IFRS16-løsning registrerer og forvaltes alle selskapets leie- og leasingavtaler.

Løsningen gir en rask og nøyaktig beregning av alle de nye tallene til balansen og resultatregnskapet.

Men nå haster det! Som revisor vil kunne bekrefte: Det er ikke frivillig å oppfylle kravene.

Kontakt oss i dag på 815 66 355 eller lasse.sten@houseofcontrol.no

HOUSE OF CONTROL

KRISTIAN JEVANORD og KRISTOFFER SVEUM (2018)

Utviklingen i skattetrykket for næringseiendom

DN 6.11.2019, s. 26-27, Forskning.no 15.11.2019, Numedalsnett 15.11.2019 og NHH Bulletin. 10.12.2019

26 Nyheter DAGENS NÆRINGSLIV ONSDAG 6. NOVEMBER 2019

Politikk

«Urettferdig» formuesskatt – favoriserer de store byene

Etter et møte med en investor ble professor Jarle Møen oppmerksom på den «urettferdige» utformingen av formuesskatten.

MADS RANDEN
Oslo

– Først og fremst er dette urettferdig, men over tid vil det også bidra til å drive investeringer mot eiendom i bygene og vekk fra bedrifter i distriktene.

Kutt i formuesskatten er alltid gjenstand for heftig debatt. Motstanderne mener den rammer små norske bedrifter, og dermed norske arbeidsplasser. Tilhengerne mener det er et viktig verktøy for å bekjempe økonomisk ulikhet.

Dagens regelverk er utformet slik at det kan skape store forskjeller mellom distrikter og sentrale strøk. Det mener professor Jarle Møen ved Norges Handelshøyskole.

– Etter at regjeringen gjennom flere år har strammet inn rapportkrav for verdsettelse av næringseiendom, er situasjonene nå at eiendom i distriktene lett får en skattetakst som ligger over markedsverdi, mens typiske byeiendommer fortsatt får skatterabatt, sier professoren.

Differensierer ikke

Møen reagerer på måten formuesskatten regnes ut på.

– Anta at et bygg i Oslo og et bygg i Narvik genererer samme leieinntekt. Da vil en eiendomsinvestor typisk betale mer for bygget i Oslo enn for bygget i Narvik. Det er fordi det er mye enklere å finne nye leietagere og nye anvendelser for et bygg i Oslo enn i Narvik dersom noe går galt, sier han.

En kalkulasjonsfaktor brukes til å beregne eiendommers ligningsverdi ut fra risiko på leieinntektene. Den settes som summen av risikofri rente og et risikotillegg. Trosse for at markedet har priset inn høyere risiko for eiendomsinvesteringer i distriktet, brukes et likt risikotillegg for hele landet når ligningsverdiens skal settes. Resultatet blir at markedsverdien i sentrale strøk kan overstige skattetaksten, mens det i distriktene kan bli motsatt.

– De som er i eiendomsbransjen har dette i ryggmargen. Jeg ble selv oppmerksom på problemet i samtale med en eiendomsinvestor. Han var klar på at eiendomsinvesteringer i Oslo sentrum fortsatt er skattemessig gunstige til tross for at den generelle skatterabatten på næringseiendom er fjernet.

Professoren mener at løsningen på problemet er enkelt.

– Måten å løse problemet på, er å ha en geografisk differensiert kalkulasjonsfaktor. Det kan gjøres på flere måter. En enkel forbedring kan være å bruke soneinndelingen til arbeidsgiveravgiften og å sette kalkulasjonsfaktoren med utgangspunkt i de kapitalisieringsrentene som eiendomsbransjen selv opererer med i ulike distrikter, sier Møen.

Kutt i formuesskatten

Professoren har vært veileder for en masteroppgave fra NHH som har undersøkt temaet. Oppgaven, som er skrevet av Christine Dahl og Anniken Fougner, konkluderte med at det verdsettelsessystemet favoriserer investering i sentrale strøk fremfor i distriktene, og bygget videre på en oppgave av Kristian Jevanord og Kristoffer Sveum fra 2018 fra samme studiested.

I Granavold-erklæringen kommer det frem at regjeringen ønsker å «fortsette nedtrapping i formuesskatten for arbeidende kapital». Regjeringen har siden 2013 redusert formuesskatten med syv milliarder kroner.

Da Siv Jensen ble spurt om kutt i formuesskatten på presseskonferansen i forbindelse med statsbudsjettet, svarte hun:

– Vi er ikke ferdig.

De siste årene er formuesskatten senket gjennom økt bunnfradrag, lavere sats og rabatt på arbeidende kapital.

Jarle Møen mener at debatten om kutt i skatten på arbeidende kapital burde komme i andre rekke. Først burde endre formuesskatten slik at den blir mer rettferdig.

Forstår Møen

– Det er passig at regjeringen ikke har vært opptatt av denne dimensjonen. Hensynet til arbeidsplasser i distriktene brukes ofte som et argument for å senke formuesskatten på arbeidende kapital, men fremfor å rette opp regler som går i disfavør av distriktene, har man ensidig fokusert på å senke skatten for alle med store formuer. Mesteparten av disse skattelettelsene har gått til sentrale strøk.

Statssekretær i Finansdepartementet, Jørgen Næsje (Frp), sier han forstår innvendingene til Møen, men at det ikke er lett å finne en metode som både er enkel og treffsikker.

– Ved utfleningen av verdsettingssystemet for næringseiendom må hensynet til enkelthet balanseres mot metodens treffsikkerhet. Det er bakgrunnen for at det benyttes en felles kalkulasjonsrente uavhengig av forskjell i risiko mellom næringseiendommer i ulike geografiske områder og på tvers av ulike typer næringseiendom, sier han.

Næsje understreker at leieverdiene, som inngår ved beregning av formuesverdiene, fastsettes separat for ulike geografiske soner.

– Det er også en «sikkerhetsventil» i systemet som sier at eiere av næringseiendom kan kreve å få satt ned formuesverdien hvis den overstiger 90 prosent av eiendommens dokumenterte omsetningsverdi.

Regjeringen vil imidlertid ikke gjøre noe med kalkulasjonsfaktoren.

– Selv om en geografisk differensiert kalkulasjonsrente kan høres tiltalende ut i teorien, er det langt fra sikkert at det er en god løsning i praksis. Lokale forhold kan variere innenfor relativt små avstander, og det kan oppstå mye urimelighete.

mads.randen@dn.no

Endringene i formuesskatten

→I perioden 2013–2017 ble bunnfradraget økt fra 870.000 kroner til 1.480.000 kroner (det dobbelte for gifte), samtidig som et satsen ble redusert fra 1,1 prosent til 0,85 prosent. I perioden fra 2017 til 2019, har bunnfradraget blitt økt til 1.500.000 kroner.

→Det har også skjedd viktige endringer i verdsettingen. Sekundærbolig og næringseiendom var verdsatt til 50 prosent av markedsverdi i 2013. I de tre påfølgende årene økte verdsettingen av sekundærbolig og næringseiendom til henholdsvis 60 prosent, 70 prosent og 80 prosent.

→Verdsettingen av sekundærbolig og tilordnet gjeld ble satt til 90 prosent fra 2017.

→Videre ble verdsettingen av aksjer og driftsmidler (med tilordnet gjeld) redusert med 10 prosent fra 2017. Denne verdsettingsrabatten økte til 20 prosent i 2018 og 25 prosent i 2019.

Kilde: SSB

Jørgen Næsje, statssekretær i Finansdepartementet, forstår innvendingene til Møen. Foto: Elin Høyland

Professor Jarle Møen ved Norges Handelshøyskole. Foto: Paul S. Rejningen

D2 Fredag

Raskere, sterkere, forbedret

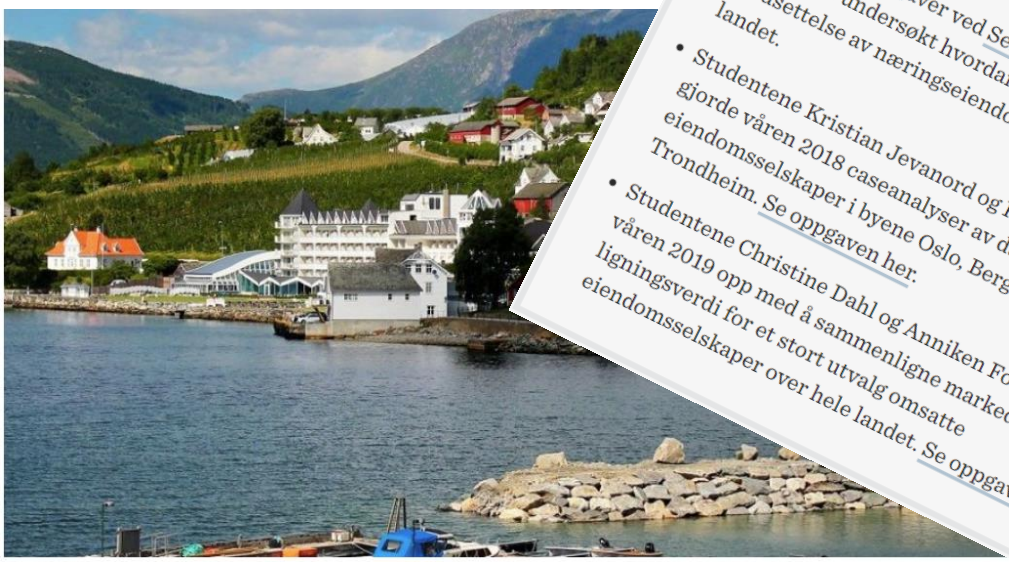

Familieeide hoteller i distriktene er eksempler på de som kommer dårlig ut når myndighetene beregner formueskatten. Her ærverdige Ullensvang hotell i Hardanger. (Foto: aquatarkus / Shutterstock / NTB scanpix).

BAKGRUNN

- I to masteroppgaver ved Senter for skatteforskning har studenter undersøkt hvordan modellen for verdsettelse av næringseiendom slår ut i ulike deler av landet.
- Studentene Kristian Jevanord og Kristoffer Sveum gjorde våren 2018 caseanalyser av data fra eiendomsselskaper i byene Oslo, Bergen og Trondheim. Se oppgaven her.
- Studentene Christine Dahl og Anniken Fougner fulgte våren 2019 opp med å sammenligne markedsverdi og ligningsverdi for et stort utvalg omsatte eiendomsselskaper over hele landet. Se oppgaven her.

Små bedrifter i distriktene merker formueskatten mest

Formuesskatten rammer bedriftseiere i distriktene hardest, mens investeringer i eiendom i sentrale strøk fortsatt er skattefavorisert, viser masteroppgaver fra NHH.

Sigrid Folkestad
REDAKTØR FOR NHH BULLETIN

Norges Handelshøyskole

MATS SÆVIG OG GURI HUSOM VONEN (2017)

Konkursprediksjon med termindata - En empirisk studie av prediksjonsevnen til termindata fra Skatteetaten

DN 20.4.2018

Åpner for mer synlige skattedata

Regjeringen vurderer å kreve større åpenhet om bedriftenes moms- og skatteforhold. Det liker både håndverkeren og økonomiprofessoren.

Offentlighet i orden. Leo Leyten, ansatt i Entreprenør Bygg, mener det er bra for de skikkelige bedriftene om alle som vil gis innsyn i bedriftenes moms- og skattemobetalinger. Foto: Fartein Rudjord

POLITIKK

Arne Grande
Oslo

En rekke forslag om å endre håndteringen av offentlig skatte- og avgiftsinformasjon er nå sendt på høring med frist 1 juni. Ett av forslagene er at bedriftenes momsinnbetalinger blir offentlige.

– Det er en god idé, tikke noe problem, ster Leo Leyten (39).

Håndverkeren i Brmaet Entreprenør Bygg henter tirsdag materialer hos H.C. Thaugslands Trælastforretning i Oslo. Leyten ser gierne at et blir enkelt for potensielle kunder å sjekke om et firma har forholdene i orden.

– Det blir enklere for dem som drtver «hvrita». Det er mange som fikke gjør det, ster han.

Et annet problem Leyten håper myndighetene kan ryddie opp i for å skape reale konkurranseforhold er arbeidstid.

– Jeg synes av og til at jeg nesten arbeider for bltr. Det er litte overtid. De urydd0ige konkurrentene har ofte 12 timers dag hver dag, ster estlenderen.

Prinsipielt riktig

Professor Jarle Mæen ved Senter for skatteforskning ved Norges Handelshøyskole (NHH) hrlser også krav om ekt åpenhet velkommen:

– Det er en misforståelse at manglende åpenhet tjener næringslivet. Det tjener tvert mot de usertiøse som bryter reglene på bekostning av de sertiøse, ster han.

I økonomisk teori er ifølge Mæen en fri og mest mulig fullstendig tnformasjon en forutsetning for effektivtiet.

– Det gjelder blåde i finansmarkeder og andre markeder. Den som låner ut penger vil gierne ha best mulig opplysning om sannsynligheten for at lintager kan gjøre opp for seg. Åpenhet bidrar til bedre risikovurdeetng, ster han.

Professoren finner her ekstra støtte i en ferisk masteroppgave ved NHH. Her brukte studentene Jonas Andersson, Mats Sævig og Guri Husom Vonen termindata for moms- og arbeidsgiveravgiftsinnbetalitng.

De fant at Skatteetatens data bedret mulgheten for å forutse konkurstsko.

Mæen peker på at åpenhet i tillegg kan være et bidrag mot arbeidslivskrtminalttet og mot ren svindel.

– Individuelt kan den enkelte forbruker også være opptatt av at en bedrift har skatte- og avgiftsforholdene i orden. For eksempel kan bedre innsyn gi mulghet for å sjekke at momsen som opppts på fakturaen vtrkeliggår dit den skal. Så må jo alt avveies mot personvern og hensyn til konkurransesensitiv informasjon, ster Jarle Mæen.

Åpen høring

Regjertingens høring om endret hlndltering av skatte- og avgiftsopplysntnger er selv åpen. De mange som bes om å gi sitt syn flr fremlagt løsntngsalternativer og konsekvenser, men offest utem klar anbefalmg fra regjertngens stde.

Regjertngen gjennomgår tnformasjon på flere felt. Tldligere er det opprettet fem sikkalte Sentre mot arbeidslivskrtminalttet (Akrtm), tilskyndet og med full stttte fra partene i arbeidslivet.

Her skal Arbeidstitlsynet, Nav, politiet og skatteoppkrevernne arbetde sammen mot krtminalttten. Det har imidlertid vært et problem for koordinertngen av innsatsen at etatene har ulike regler om taushetsplitlt og dermed bvtlke data de kan utveksle.

Etatene har også ulik adgang til å drtve bevtsstkrtng - alltsa hjemmel til usprut å gå ttm i bedrftfene for å sikre seg opplysntnger. Hertngen ber om tnspttll til regelendrtnger.

Tvungen eller frivillig?

I spørsmålet om ekt offentlig adgang til skattedata sktsseres to hovedløsntnger. Den ene er å legge alle myndigheteres opplysntnger ut på en hjemmestile, sælhart etter bedrftfsnavn eller nummer og med opplysntnger om betalt moms, skatt og eventtuelle restanser.

Den andre er å gjøre tnnmelding frivillig for bedrftfene.

Begge alternattvene vurderes å ha svakheter. Slkke er fare for omgåelse og manglende treff for nystartede eller utenlandske bedrftfer. Det er også bare bedrftfenes egne, tnnrapporterte tall som blir tilgjengelige. Disse kan opplyse at det er betalt skatt, men fikke om det er rett skatt eller om den for eksempel burde vært høyere.

Regjertngen synes å være skeptttsk til å gjøre skattedata for enkeltmannsfirmaer offentlig tilgjengelig. Grunnen er konkurranse- og personvernhensyn.

«Gått trått»

– Vi skal nå vurdere regjertngens forslag nøye. Vi har hele tiden vært positive - sammen med NHO - til tiltak for å begrense arbeidslivskrtminalttet. Men vi synes det har gått litt trått fra regjertngens side, ster LO-sekretær Trude Tttnlund.

LO-sekretær Trude Tønlund mener informasjonsutveksling er et problem.

Ifølge Ttnnlund har informasjonsutveksltng mellom etatene på Akrtm-sentrene vært et problem lenge.

– Etatene selv har levert 15 lovendrtngsforslag for å bedre tnformasjonsflyten. Vi har vtst tll den korte svenske loven som opphever restrtksjoner på tnformasjonsutveksltng mellom disse, ster hun.

Ifølge Ttnnlund har LO også levert et mnntlig forslag for å hjelpe dem som ønsker å kjøpe hvttt.

– Det kunne etableres et system som ga forbrukerne grønt eller rødt lys når de ønsket å sjekke et firma. Da unngtkk man drafting av blant annet personvernhensynene, ster Trude Ttnnlund. NHO bekrefter posttte holdntg til å mykø opp reglene for tnformasjonsutveksltng.

– NHO ønsker å bedre tilgangen til tnformasjon om de enkelte bedrftfene slik at det blir enklere å unngå kjøp fra krtmtnelle. Samtidig ser vi at det er utfordrtnger knyttet til beskyttelse av sensttiv bedrftfsinformasjon og til brukervennlighet ved slkke registre. Vi er opptatt av at registeret samler opplysntnger som myndighetene allerede har, og tikke pålegger bedrftfene ytterligere rapporterttngspliktter, ster avdelttngsdirektør Kristtna Jullum Hagen.

Avdelingsdirektør Kristina Jullum Hagen i NHO vil ikke ha mer rapporteringsplikt.

arne.grande@dn.no

ESPEN AALERUD OG SIGMUND OSELAND (2017)

Returprovisjoner – et samfunnsproblem?

Transparency.no 27.8.2017 og DN 26.7.2018

TRANSPARENCY INTERNATIONAL NORGE

HVA ER KORRUPSJON? HVA GJØR TI NORGE? KUNNSKAPSSENTER

Du er her: Forsiden / 2017 / august / 07 / / Turistguider med returprovisjon – korrupsjon?

Turistguider med returprovisjon – korrupsjon?

Publisert 07.08.2017

I deler av norsk reiseliv praktiseres en ordning med ret
guidene provisjon av omsetningen. Espen Aalerud og
NHH Norges Handelshøyskole hvordan denne praksis
påvirkes av slike returprovisjonsavtaler og drøfter ogs
korrupsjon og argumenterer for en tydeligere lovregu

Espen Aalerud (tv) og Sigmund Oseland

Cruiseturister fotograferer hverandre med vikinghjelm. --- Foto: Gorm K. Gaare

Nyheter Privatøkonomi

Økonomiprofessor: – Ufordragelig og skadelig

Økonomiprofessor Tina Søreide mener provisjoner til reiseguider utgjør et stort problem for turistnæringen. Men hverken politi, skattemyndigheter eller konkurransemyndigheter mener det er ulovlig.

Agnete Klevstrand

– Problemet ser ut til være ganske stort og ødelegger for mange, sier Tina Søreide, professor ved Norges Handelshøyskole (NHH).

Hun er professor i jus og økonomi, og en av Norges fremste eksperter på korrupsjon og styring.

Mange turguider krever at souvenirbutikker betaler en andel av det butikken omsetter på turguidens gruppe. Som omtalt i DN mener butikkeier Anny-Irene Mykkeltvedt i Flåm hun går glipp av store turistgrupper fordi hun ikke betaler

Hva skrev dere masteroppgave om og hva var hovedfunnene?

Vi skrev om returprovisjonsavtaler i den norske turistnæringen. Oppgaven ser på hvorfor norske turistbutikker inngår returprovisjonsavtaler med turistguider, hvordan bruken av returprovisjonsavtaler påvirker konkurrenter

EMILIE NØKLEBY FINNEVOLDEN OG ELLEN BREVIK WANGSNESS (2016)

Privatpersoner i delingsøkonomien og etterlevelse av skatteplikt

P1 Nyhetsmorgen, Dagsnytt og www.nrk.no 6.2.2017. Også oppslag på www.nhh.no

Airbnb-utleie gir kun smuler i skatt

Hvis alle som leide ut via Airbnb betalte skatten sin, ville skatteinntektene utgjøre 32 millioner kroner i året. Det tilsvarer kun to prosent av skatteinntektene fra privat boligutleie. Det viser en hittil upublisert masteroppgave fra NHH.

Mange leier ut boligen sin via Airbnb. Men gunstige skatte- og fradragsregler gjør at utleien likevel fører til lite skatt sammenlignet med annen privat boligutleie, viser en ny masteroppgave fra NHH.
FOTO: KARINA JØRGENSEN/MARIA ELSNESS / NRK/COLOURBOX

Johan B Sættem
@johansaettem
Journalist

MER OM NORGE
MER OM BOLIGMARKED OG BOLIGPRISER
MER OM REISELIV OG TURISME

Publisert i dag, for 5 timer siden

ANDREAS JORDET OG TRYGVE LEHNE (2016)

Utfordringer med delingsøkonomien

DN 5.1.2017 s. 20-21

Gjengitt av NTB, Nationen, Klassekampen, Nynorsk pressekontor, Fjordingen, Hordaland, E24, Dagens Perspektiv, Tidens Krav, NRK Østlandssendingen, NRK Hordaland og P4

Fant gjester for kvart mrd. hos Airbnb

Hotellomsetningen i Oslo, Bergen og Tromsø ville vært nær en kvart milliard høyere uten Airbnb, ifølge en masteroppgave fra NHH.

REISELIV

Harald Berglihn og Anne Skalleberg Gjerde
Kristiansand og Oslo

Te, kaffe, wasabinøtter og annet godt står i boller på bordet. Nå legger Alina Tran (36) på rent sengetøy på de to soverommene, og så er alt klart til de fire britene som skal leie hennes «super central stylish apartments» i Gamlebyen i Oslo i nyttårshelgen. Det får hun rundt 2500 kroner for.

Hun bor for tiden alene i leiligheten og har siden oktober leid den ut jevnlig via overnattingstjenesten Airbnb for å spe på privatøkonomien.

- Jeg har vel tjent 15.000 så langt. Det er ikke så mye, men det hjelper. Pengene kommer med én gang, og enn så lenge er det skattefritt, sier Tran.

De fleste gjestene har vært utlendinger på norgesferie. De har falt for interiøret i leiligheten, at hun som regel svarer på forespørsler innen en time og at det er gangavstand til Oslo S.

Stor markedsandel

I Oslo er nærmere 4000 verter tilknyttet den nettbaserte overnattingstjenesten Airbnb. Vertenes utleieobjekter utgjør 21,6 prosent av byens overnattingskapasitet, slår studentene Andreas Jordet og Trygve Lehne fast i en masteroppgave skrevet med stipend fra Senter for skatteforskning på Norges Handelshøyskole (NHH) og med Amt Ove Hopland som veileder.

Både i Bergen og Tromsø har Airbnb en markedsandel på rundt 15 prosent. Oppgaven konkluderer med at når Airbnb-rom kommer opp i en markedsandel på fem til ti prosent, får det en tydelig effekt på hotellenes omsetning.

Ti prosent økning i tilbudet fra Airbnb i en kommune vil føre til en 0,4 prosent reduksjon i månedlig hotellomsetning, slår de to studentene fast.

De har sett på Airbnb-utbredelsen i 28 store bykommuner, og basert seg på hotelldata på kommunenivå fra Statistisk sentralbyrå samt nettskraping av Airbnbs sider i april 2016. Totalt 10.154 annonser for Airbnb-utleieboliger i Norge er analysert.

I Oslo alene ville hotellenes omsetning i 2016 vært 132 millioner kroner høyere dersom Airbnb ikke fantes, ifølge beregningen. Inkludert Bergen og Tromsø er beløpet 240 millioner kroner. Årsaken er både redusert belegg og at høy markedsandel bidrar til å presse hotellenes rompriser.

«Airbnb vil dermed trolig føre til et omsetningstap for hoteller i Norge på flere hundre millioner årlig hvis trenden fortsetter også i andre kommuner», heter det i oppgaven.

«Vi har i våre resultater vist at påvirkningen fra Airbnb er tiltagende med økt markedsandel. Dette kombinert med en eksplosiv vekst i Airbnb-tilbudet gjør det naturlig å anta at hotellnæringen vil oppleve større tap i omsetning i fremtiden», skriver Lehne og Jordet videre.

Bytter ut hotell

Flere internasjonale undersøkelser støtter studentenes konklusjoner. En rapport fra Morgan Stanley i november slår fast at 49 prosent av Airbnb-kundene i USA, Storbritannia, Frankrike og Tyskland i løpet av det siste året har erstattet minst ett tradisjonelt hotelloppholds med et opphold bestilt via Airbnb.

Og nå har Airbnb også for alvor startet jakten på de forretningsreisende der Airbnb-vertene kan markedsføre seg som «business travel ready» dersom de tilfredsstiller visse krav som trådløst nett og muligheten for innsjekk hele døgnet.

De store hotellkjedene tviler imidlertid på at Airbnbs fremvekst vil føre til store tap for hotellene.

- Det er liten tvil om at særlig lavprishotellene vil merke konkurransen fra Airbnb. Men det er nok fremdeles sånn at den største konkurransen kommer fra andre hoteller. Airbnb stjeler nok noen gjester, men sørger også for å ta toppene når det er få ledige hotellrom, mener Svein Arild Steen-Mevold, direktør for de norske hotellene i hotellkjeden Scandic.

Han sier han tror Airbnb bidrar til økt interesse for Norge og styrker turismen.

- Men når det er sagt, må vi få plass et skattesystem som regulerer denne bransjen. Det bør være en viss kontroll med dette. Og det må stilles krav til sikkerhet, sier han.

- Er du overrasket over omfanget? Med nærmere 4000 utleiere bare i Oslo?

- Det er mange. Men jeg vil anta at de fleste kun leier ut sporadisk. Så jeg er egentlig ikke overrasket over antallet, sier Steen-Mevold.

- Bidrar Airbnb til å senke hotellprisene?

- Om vi ser på Oslo, er det et sterkt hotellmarked. Jeg kan ikke se at Airbnb påvirker hotellprisene i dag, men jeg skal ikke avvise at vi kan komme til å se det i fremtiden, sier Scandic-direktøren.

Vil ha like vilkår

Torgeir Silseth, administrerende direktør for Nordic Choice-kjeden, støtter Steen-Mevold.

- Reisende trenger et bredt utvalg av overnattingsmuligheter og Airbnb er i så måte et positivt bidrag. Utfordringen ligger ikke i at de konkurrerer med hoteller, men at de ikke rapporterer omsetningen som går gjennom systemet til myndighetene slik at de blir skattlagt på lik linje med alle andre som driver kommersiell utleie, sier Silseth.

Morten Thorvaldsen, administrerende direktør for Thon Hotels, sier han vurderer det dit hen at Airbnb i hovedsak formidler leiligheter som folk leier ut når de er på ferie.

- Airbnb har kommet for å bli, men vi ser ikke på dem som den store stygge ulven. Enn så lenge synes det som det er få kommersielle aktører hos Airbnb, sier han.

- Men det kan endre seg?

- Ja, og det er da det blir så viktig at vi får regler som sørger for like rammevilkår, sier Thorvaldsen.

Alina Tran er statsautorisert tolk og leier ut leiligheten når hun er på jobbreise. Spør noen om å få leie soverommene hennes når hun er i Oslo, flytter hun bare inn til kjæresten.

Tran er riktignok klar på at det lille «hotellet» i Gamlebyen er midlertidig, frem til hun flytter sammen med kjæresten.

- Det er mye jobb hvis du ikke er kjemperyddig. Og det er ikke jeg. Det tar en dag til sammen med vask før og etter hver gjest. Jeg er glad i folk, men ikke glad i å vaske, sier hun og ler.

harald.berglihn@dn.no
anne.gjerde@dn.no

Alina Tran (36) leier jevnlig ut leiligheten sin i Gamlebyen i Oslo med to soverom på Airbnb. Foto: Per Thrana

Airbnb

- Grunnlagt i 2008 av Joe Gebbia, Brian Chesky og Nathan Blecharczyk i San Francisco.
- Airbnb er en plattform for utleie av overnatting og har på rekordtid blitt en av de største nye aktørene i det som går under betegnelsen delingsøkonomien.
- Airbnb tilbyr nå godt over to millioner utleiesteder i over 190 land og oppgir at selskapet har over 60 millioner brukere.

Andreas Jordet (til venstre) og Trygve Lehne har skrevet masteroppgaven ved NHH om Airbnb som konkurrent til de tradisjonelle hotellene. Foto: Privat

EIRIK LIENG og PÅL BILIT SVEEN (2016)

Skattenivået til Norges rikeste

En analyse av skattebyrden i 2014 og formuesskattens regelendringer mellom 2006 og 2014

Aftenposten 26.11.2016 s. 21-22

ØKONOMI SKATT

Noen ganger presser motvinden oss til å prestere bedre. Grave ekstra dypt etter våre beste kvaliteter og sterkeste fortrinn. For meg er det kjernen i omstilling.

Elisabeth Grieg, adm. dir i Grieg International i en kommentar om omstilling nos Sysla.no.

4900

Nav mottok varsler om permittering og oppsigelser av totalt 4.900 personer i oktober. Mer enn 40 prosent av varslene kommer fra Rogaland. 3.000 var permitteringsvarsler. Av årets ti første måneder, er det bare i september antallet permitteringsvarsler har vært høyere. (NTB)

KJELL INGE RØKKE, investor
Faktisk formue: 11.100 mill. kr.
Ligningsformue: 9799,9 mill. kr.
Faktisk sats formuesskatt: 0,75 pst.

PETTER A. STORDALEN, hotelleier
Faktisk formue: 13.400 mill. kr.
Ligningsformue: 130,8 mill. kr
Faktisk sats formuesskatt: 0,01 pst

JOHAN H. ANDRESEN, investor
Faktisk formue: 24.100 mill. kr.
Ligningsformue: 3006,8 mill. kr.
Faktisk sats formuesskatt: 0,11 pst.

TROND MOHN, investor
Faktisk formue: 9700 mill. kr.
Ligningsformue: 9845,9 mill. kr
Faktisk sats formuesskatt: 0,86 pst.

ODD REITAN, kolonialmajor
Faktisk formue: 37.000 mill. kr.
Ligningsformue: 760,5 mill. kr.
Faktisk sats formuesskatt: 0,02 pst.

JOHAN JOHANNSON, eier i norgesgruppen
Faktisk formue: 31.700 mill. kr.
Ligningsformue: 4049,3 mill. kr.
Faktisk sats formuesskatt: 0,11 pst

Fakta

Faktisk sats i 2014

- Tallene fremkommer ved å regne ut den faktiske formuesskatten fra den offentlig tilgjengelige ligningsformuen. Denne betalte formuesskatten er så regnet i forhold til anslått, faktisk formue for personer på Kapitals liste 2014, inklusive nærstående familiemedlemmer.
- Kapitals liste er over personer, men formuen til nærstående familiemedlemmer er inkludert av Kapital i den grad hovedpersonen i praksis kontrollerer den.
- Skatten blir imidlertid utlignet etter formelt eierskap til formuen. Når skatteprosenten på Kapital-formuen skal beregnes, må derfor formuesskatten på formelle, nærstående eiere også inkluderes.
- Dertil er begrepet Kapital-familier brukt i skatteberegningene fra NHH.
- Nordmann som er skattemessig bosatt i utlandet, er holdt utenfor anslaget på 0,32 prosent, selv om de står på Kapitals liste.

To studenter ved Norges Handelshøyskole (NHH) tok for seg bladet Kapitals årlige liste over Norges 400 rikeste og regnet ut den faktiske formuesskatten.

Så ulikt slår formuesskatten ut for Norges rikeste

SKATT
SIGURD BJØRNESTAD

Nye regler og tilpasninger kuttet formuesskatten med to tredjedeler for Norges rikeste i 2014.

To menn på toppen av Norges formuespyramide ble helt ulikt rammet av formuesskatten i fjor:

- Hotelleier Petter Stordalen betalte drøyt 1 million kroner i formuesskatt på en formue bladet Kapital anslår til 13,4 milliarder kroner. Faktisk skattesats blir 0,008 prosent
- Investor Kjell Inge Røkke betalte 0,75 prosent formuesskatt på en formue anslått til 11,1 milliarder kroner.

I 2015 var den formelle satsen i formuesskatten 0,85 prosent, slik den er i år.

Stortinget er nå i sluttfasen med formuesskatten for neste år. Regeringen har foreslått nye rabatter og et netto kutt på 500 millioner kroner.

Studenter ser på 2014

I en masteroppgave ved Norges Handelshøyskole (NHH) har Eirik Lieng og Pål Bilit Sveen regnet ut den faktiske formuesskatten for Norges rikeste familier i 2014.

Grunnlaget er bladet Kapitals årlige liste over Norges 400 rikeste.

De finner at disse personene og deres familier i 2014 i gjennomsnitt betalte 0,32 prosent i formuesskatt.

Den formelle satsen i formuesskatten var 1 prosent dette året.

Forskjellen mellom 0,32 prosent og 1 prosent fremkommer både som en direkte følge av de vedtatte reglene og etter eventuelle tilpasninger til disse.

Nærtingspolitisk direktør Ingebjørg Harto i NHO er ikke overrasket over at den faktiske skattesenten i formuesskatten lå under den formelle satsen på 1 prosent for 2014.

– Det skyldes ulike verdsettelsesregimer. Det var og er bare bankinnskudd, gjeld og børsnoterte aksjer som verdsettes fullt ut til 100 prosent av faktisk verdi, sier hun.

NHO og andre nærtingsorganisasjoner har nettopp skrevet brev til finansministeren om formuesskatten.

Forklarer forskjellene

Forskjellen i formuesskatt for Stordalen og Røkke er forklart slik i masteroppgaven og ellers:

- **Stordalen har det meste av formuen plassert i ikke-børsnoterte aksjer innen hotell og eiendom.** Slike aksjer verdsettes oftest lavere enn faktisk verdi, blant annet fordi mye av selskapene verdsettes ut fra kostprisen for maskiner og annen realkapital. Gjeld blir derimot verdsatt til fullverdi og trukket fra når ligningsformuen fastsettes.
- **Røkke har derimot det meste av formuen som en stor eierandel i børsnoterte Aker ASA.** Aksjer på børsen verdsettes i markedet hver dag, og denne verdien blir brukt som ligningsverdi. Faktisk formue ligger dermed nær ligningsformuen.

«Arbeidende kapital»

Fra neste år ligger det an til senket formuesskatt på såkalt «arbeidende kapital».

Professor Jarle Møen ved Senter for skatteforskning ved NHH synes ikke det er en god endring.

– Det aller meste av formuen på Kapitals liste er i form av aksjer og vil bli regnet som «arbeidende kapital» med de nye reglene. Det er stort sett bare pensjonistens og middelklassens bankinnskudd som ikke får lettelser. Slik sett øker dette forskjellsbehandlingen i formuesskatten, ser han.

Han mener bankinnskudd er «arbeidende kapital» like mye som aksjer.

– Næringslivet er avhengig av at innskudd i banken blir lånt ut igjen. Innskuddene arbeider derfor like mye som aksjekapitalen, ser han.

Masterstudentene finner at den faktiske satsen i formuesskatten økte fra 2006 til 2014. I 2006 var den i gjennomsnitt rundt 0,3 prosent for de millionærene på Kapital-listen som bodde i Norge.

Økningen opp til en gjennomsnittlig sats på 0,32 prosent betyr en økning i den faktiske, effektive skattesatsen på 60 prosent.

Jens Stoltenbergs to rødgrønne regjeringer styrte skatten i disse årene. I løpet av disse årene ble skattereglene blant annet endret slik at boliger, aksjer og næringseendom ble verdsatt nærmere markedsverdien.

Masteroppgavens konklusjon om økt faktisk skattesats samsvarer med regelendringene og tilbakemeldinger Harto har fått fra NHO-medlemmene.

– Det gikk som de rødgrønne ønsket. Den økte formuesskatten er uheldig fordi den diskriminerer norske eiere – og da i denne perioden enda mer. Det kan ha ført til økt utflytting. I tillegg kommer uheldige tilpasninger i valg av investeringer, ser hun.

Hun peker på at endringene i reglene mellom 2006 og 2014 har gjort det enda mer gunstig å investere i boliig.

– Funnene i studentoppgaven bekrefter også at endringene i disse årene har medført økt utflytting, ser hun.

Forskjell på millionærene

Den beregnede faktiske formuesskatten varierer stort sett mellom 0 og 1 prosent. Åtte familier på Kapitals liste har en faktisk formuesskatt over 1 prosent. Det betyr at ligningsmyndighetene har fastsatt formuen høyere enn Kapital.

Ellers viser beregningen en ganske jevn spredning mellom 0 og 1 prosent, men likevel med en klar overvekt av familier med effektiv skatt under 0,5 prosent.

En analyse av dataene viser «en tendens» til at den faktiske satsen i formuesskatten er lavere jo høyere opp på Kapitals liste familien er.

Formuesskatten betyr mye

Formuesskatten står for 57 prosent av skatten Kapital-familiene betalte i 2014.

Studentene finner at antallet Kapital-familier med samlet skatt under 1 million kroner ville økt fra 37 til 115 i 2014 hvis formuesskatten hadde blitt helt fjernet.

Likevel finner de at antall nullskattytere blant de 400 Kapital-familiene nesten ikke ville økt hvis formuesskatten hadde blitt fjernet i 2014.

sigurd.bjornestad@aftenposten.no

MATTIS WEIEN GRIMSTAD og TORKIL MOE BRÅTEN (2016)

Effektene av CCCTB for Googles beskatning i Norge og EU

DN 5.2.2018, s. 28-29

DN Dagens Næringsliv

En fri dagsavis

Sjefredaktør og administrerende direktør: **Amund Djuve**

Google-skatten

Onsdag er det høring i finanskomiteen på Stortinget. Bakgrunnen er et representantforslag fra Une Bastholm i Miljøpartiet de grønne (MDG), om å få utredet en norsk skatt for selskaper med digitale inntektsmodeller, en «Google-skatt».»

Det er ikke vanskelig å være enig i at teknologiselskaper som Apple, Facebook, Amazon Microsoft og Google bør bidra mer til de fellesskapene de soper inn milliarder av dollar fra.

Det er en kjensgjerning at et lite knippe multinasjonale teknologiselskaper med utspring i USAs vestkyst har hatt en bortimot eksplosiv global vekst de siste ti årene. Selskapene er også herostratisk berømte for å holde seg med en intrikat organisasjonsstruktur som åpner for aggressiv skatteplanlegging, og minimal skattebyrde. De bryter ikke loven i de landene de opererer i, noe de naturlig nok ynder å fremheve hver gang de rammes av kritikk. Likevel er forretningsmodellen åpenbart problematisk på flere plan.

Alle aktører som har mulighet bør bidra i rimelig grad til det fellesskapet de nyter godt av. Mer spesifikt oppstår også en skjev konkurransesituasjon dersom aktører har ulike rammebetingelser. Facebook og Google får for eksempel et fortrinn i annonsemarkedet vis-à-vis norske medier.

I 2016 inngikk Google og Storbritannia et forlik som innebar etterbetaling av 130 millioner pund i skatt. Selv inkludert disse viste beregninger at Google hadde betalt mindre enn tre prosent skatt i Storbritannia det foregående tiåret. Problemet ligger i stor grad utenfor det som lar seg løse unilateralt - for eksempel i lovlige systemer med lisens-utstedere basert i skatteparadiser.

Verdens skatteregime er ikke per i dag rigget for denne typen selskaper. Derfor gjør overnasjonale myndigheter og organisasjoner som EU og OECD et viktig arbeid med å utrede nye regelverk som skal sikre like vilkår.

Spørsmålet er hvor meningsfullt det er å bruke politiske krefter på å utvikle særnorske ordninger så lenge problemet er globalt, slik MDG foreslår. Vel så interessant ville det være om Norge kunne bruke sine ressurser maksimalt til å bidra til nye globale løsninger på et globalt problem.

Se også side 28-29

Så mye vil nye skatteregler koste Google

Googles norske skatteregning kunne hoppet fra under to til over 80 millioner kroner i 2014, dersom EUs forslag til nye skatteregler ble innført, ifølge en masteroppgave fra NHH.

POLITIKK

Bjørn Eckblad og Einar Takla
Oslo

Spørsmålet om hvordan multinasjonale teknologiselskaper skal beskattes, er sprell levende.

President Donald Trumps varslede skatteamnesti i USA har allerede fått Apple til å love å flagge hjem sin enorme utenlandsformue og bidra til å skape amerikanske arbeidsplasser.

Onsdag skal finanskomiteen på Stortinget diskutere om Norge bør utrede en egen «Google-skatt» for teknologikjemper som Facebook, Google, Amazon og Apple, etter forslag fra Une Bastholm (MDG).

NHH-studentene Mattis Weien Grimstad og Torkil Moe Bråten tok for seg nettopp Googles skatteregning i sin masteroppgave i Finansiell Økonomi høsten 2016.

Økning: 4900 prosent

Deres beregninger viser at mens Google betalte 200.000 euro i skatt til Norge i 2014, ville innføringen av skatteformen CCCTB i EU ha økt skatten til ti millioner euro. Med eurokursen på det aktuelle tidspunktet, ville skatteregningen gått fra 1,7 millioner til godt over 80 millioner kroner. Det er en økning på 4900 prosent.

- Det var kanskje enda mer ekstreme tall enn vi i utgangspunktet trodde, sier den ene av de to masterstudentene, Torkil Moe Bråten, om konklusjonen de kom frem til.

Forklaringen er at EUs forslag om en «Common Consolidated Corporate Tax Base» (CCCTB) i ytterste konsekvens vil fjerne Googles mulighet til å flytte overskuddet til skatteparadiser.

Google har i flere år sluset enorme salgsinntekter skattefritt ut av sitt europeiske brohode i Irland, i form av royaltybetaling til et selskap i skatteparadiset Bermuda. Der beskattes ikke disse royaltyinntektene i det hele tatt, ifølge masteroppgaven.

Med CCCTB-modellen vil et flernasjonalt selskap bli beskattet som en enkelt enhet, der overskuddene i ulike land summeres, og fordeles til beskatning i de samme landene ut fra en nøkkel basert på hvor selskapet har salg, arbeidskraft og kapital.

Voldsom vekst

Siden 2014 har Google vokst voldsomt i Norge. Ifølge estimater fra mediebyrågruppen Group M vil søkemotorkjempen trolig omsette for 3,5 milliarder kroner i det norske reklamemarkedet i 2018. Selskapet rapporterer ikke sine resultater og omsetning på enkeltland i Europa.

Med et CCCTB-regime i tråd med EUs forslag ville Googles skatteregning til Norge kunne blitt mer enn 300 millioner kroner i år.

Dette tallet tar som utgangspunkt at de opprinnelige beregningene og forutsetningene til Mattis Weien Grimstad og Torkil Moe Bråten er korrekte, og at Group Ms anslag for Googles omsetning treffer.

De siste tilgjengelige regnskapstallene viser at Google Norway omsatte for 121 millioner kroner i 2016 og betalte snaut 2,9 millioner kroner i skatt.

Charlotte Ekholt i Google videreberinger følgende uttalelse fra Google om skatt:

«Vi betaler skatten vi er pålagt og overholder skattelovene i alle land vi opererer i. Vi er dedikert til Norge og til å bidra å utvikle det digitale økosystemet.»

Sikker på hovedpoenget

Bak studentenes beregninger ligger det et omfattende arbeid med å samle inn opplysninger fra Google-selskaper over hele Europa. Torkil Moe Bråten forteller at oppgaven nesten virket uoverkommelig.

- Det virket vanskelig å få en oversikt i starten, men etter hvert falt brikkene på plass, sier han.

Professor Guttorm Schjelderup ved NHH er ekspert på skatt og veiledet de to masterstudentene i arbeidet med oppgaven.

- Kan du gå god for konklusjonene?

- Studentene har gjort et viktig arbeid i å få tak i regnskapsinformasjon for selskaper Google har i ulike land. Dette er en stor jobb og man kan ikke utelukke feil, men jeg er ganske sikker på hovedpoenget i oppgaven: Dersom man endrer skattesystemet slik at et flernasjonalt selskap får inntektene konsolidert, altså at man slår sammen overskuddene til alle selskaper i et konsern og deretter fordeler dette på land ut fra aktivitet, vil skattbart overskudd øke i Norge. Det er hva denne oppgaven viser, sier Schjelderup.

Professor Guttorm Schjelderup ved NHH går god for masteroppgaven som konkluderer med at skatteformen CCCTB i EU ville økt Googles skatteregning med 4900 prosent.
Foto: Per Thrana

Dette skyldes ifølge professoren at internprisingsproblematikken forsvinner fordi konsernet ikke kan tjene noe på å flytte overskudd til lavskattland.

- Systemet virker slik at hvis aktivitet måles kun ved salg, og salg i Norge utgjorde tre prosent av Googles globale inntekter, ville for eksempel tre prosent av Googles globale overskudd komme til beskatning i Norge, sier Schjelderup.

To store utfordringer

Han sier det er to store utfordringer med slike ordninger, som kalles enhetsbeskatning.

Den første er knyttet til hvilke mål på aktivitet som skal brukes samt at land må bli enige seg imellom hvilke vekter som skal inngå og om vektene skal telle like mye. Det er en «formidabel politisk oppgave» å bli enig om vektingen, fordi ulike land vil ha ulike interesser.

Den andre utfordringen er at selskaper som Google vil kunne tilpasse seg ved å flytte en større del av salg, investeringer og sysselsetting til lavskattland. Enhetsbeskatning fører altså til at realøkonomiske aktiviteter påvirkes.

- Selskaper vil alltid jakte skattebesparelser og vi som konsumenter gjør det samme. Om merverdiavgiften på mobiltelefoner forsvinner - men kun i morgen - vil det være ko utenfor butikkene i morgen, sier Schjelderup.

Han understreker at oppgaven til Mattis Weien Grimstad og Torkil Moe Bråten er et frosset bilde av situasjonen i 2014.

Bermuda-royalty avgjør

Studentene har beregnet tre ulike utfall av en omlegging til nytt skatteregime. Hvor mye penger som kan komme til beskatning i Norge er helt avhengig av om Googles royaltyutbetalinger til Bermuda omfattes eller ikke. Forbilt disse ubeskattet, er det lite å hente for Norge.

Skatteregningen på ti millioner euro i 2014 er basert på at også Google-royaltyen fordeles til beskatning i landene som deltar i skatteordningen.

- Skatteparadiser som Bermuda har liten interesse av å delta i et skattesystem som konsoliderer all inntekt i et konsern globalt. Dette fordi selskapene ikke har lov til å ha aktivitet på Bermuda dersom de skal nyte godt av skatteprivilegiene som tilstås utlendinger, sier Schjelderup.

- Bermuda ville blitt den store taperen fordi vektene var null. Debatten om skattlegging av de store flernasjonale selskapene er derfor også en debatt om skatteparadisene, sier han.

> **Dersom man endrer skattesystemet slik at et flernasjonalt selskap får inntektene konsolidert [...] vil skattbart overskudd øke i Norge**
> **Guttorm Schjelderup**, professor ved NHH

bjorn.eckblad@dn.no
einar.takla@dn.no

ØYVIND FREDRIKSEN og MARTE W. NESHEIM (2016)

En analyse av hvordan kapitalutvidelser påvirker formuesskatten til norske eiere

Rabatt på rabatt, Innlegg i DN 13.10.2016

Et lite givende Skattetiltak, kronikk av Øyvind Fredriksen i Hallingdølen 8.4.2017

Dagens Næringsliv | Torsdag 13. oktober 2016

Flere innlegg, se side 33 →

31

Rabatt på rabatt

Regjeringen vil gi de rikeste «rabatt på rabatt» i formuesskatten.

Innlegg
Jarle Møen

Artikkelforfatter Jarle Møen er professor ved NHH.

Årets kutt i formuesskatten har ikke avstedkommet noen stor debatt. Ved å fryse satsene og endre verdsettelsesgrunnlaget for såkalt arbeidende kapital, har man greid å tildele landets største kapitaleiere en målrettet skattelette på 500 millioner kroner uten å skape overskrifter.

På kjøpet har vi fått vesentlig mer kompliserte skatteregler.

Politisk er det en stor seier for høyresidens lobbyister, men skatteteknisk står regjeringens grep til stryk.

Det beste faglige argumentet for å redusere formuesskatten er at vi har et historisk lavt rentenivå. Det gjør at småsparere i formuesskatteposisjon står overfor negativ realrente på sine bankinnskudd. Denne gruppen kunne enkelt vært skjermet fra formuesskatt ved økt bunnfradrag, og de ville også hatt glede av nedsatt skattesats. De får praktisk talt ingen ting.

Problemstillingen blir ikke engang nevnt i statsbudsjettets kapittel om formuesskatt.

En annen svakhet ved dagens formuesskatt er at ikke-børsnoterte aksjer gjennomgående har lav ligningsverdi, mens børsnoterte aksjer er verdsatt til markedspris. Det virker som et hinder for børsnotering.

To masteroppgaver fra Senter for skatteforskning på NHH har estimert dagens rabatt på unoterte aksjer i tre datasett hvor dette lar seg gjøre.

Gobel og Hestdal (2015) finner i sin oppgave at unoterte selskaper (OTC-selskaper) i gjennomsnitt har en lignings-verdi som er 32 prosent av markedsverdien. Det innebærer en verdsettelsesrabatt på 68 prosent. For selskaper som ble børsnotert i årene 2007-2014 finner de at den gjennomsnittlige verdsettelsesrabatten før børsnotering var 91 prosent.

Fredriksen og Nesheim (2016) undersøker verdsettelsesrabatten i et stort utvalg unoterte selskaper som fikk kapitalinnskudd fra nye eiere. De finner en gjennomsnittlig verdsettelsesrabatt på 96 prosent før kapitalinnskuddet og 95 prosent etter kapitalinnskuddet. Tallet drives blant annet av at mer enn en tredjedel av selskapene har null i lignigsverdi selv etter å ha fått tilført kapital. Denne gruppen selskaper snakkes det lite om.

Dersom forslaget til statsbudsjett blir vedtatt, kan vi slå fast at de fleste eiere av unoterte selskaper nå vil få «rabatt på rabatt». Hvis den foreslåtte verdsettelsesrabatten i stedet hadde blitt avgrenset til børsnoterte aksjer, ville formuesskatten blitt mer nøytral. Hinderet mot børsnotering ville blitt bygget ned, og formuesskatten hadde blitt mer rettferdig.

Om den nye rabatten ble forbeholdt børsnoterte aksjer, ville det også løst et annet problem.

Finansdepartementet innrømmer i statsbudsjettet at «verdsettingsrabatten vil kunne gi incentiver til å legge private eiendeler i ikke-børsnoterte selskap for å redusere formuesskatten». Det påpekes også at det er vanskelig å skille mellom driftsmidler og skattyters private midler i enkeltpersonforetak. Den nye verdsettelsesrabatten forsterker dette problemet.

I tillegg til lettelser i «arbeidende kapital» skatteforliket regjeri vurdere en ordning aksjerabatt ved bør ner. Bakgrunnen e vekstselskaper tr men kan ha prob betale formuess etter børsnoter

Finansdepa dette virkemi innebære å r verdsettelse ved «også å børsnotert Her innrø aksjer ha en syste avviser som vi

Politisk er det en stor seier for høyresidens lobbyister, men ska skriver artikkelforfatteren. Her fra vandrehallen på Stortinge

56 Hallingdølen LAUGDAG 8. APRIL 2017

KRONIKK

Et lite givende skattetiltak

Etter å ha lest om regjeringens tiltak for å fremme norskeide hoteller og overnattingssteder i regjeringens reisemelding, ser jeg hotelleiere i Hallingdal uttale seg i positive ordelag om økt verdsettelsesrabatt for hotell- og overnattingssteder. Det er merkverdig, for tiltaket foreslått av regjeringen er et lite effektivt tiltak for å fremme hallingdalsregionen. Man må lete etter alternativer.

Øyvind Fredriksen

Jeg syns Hallingdals hotelier skal kjempe for virkemidler som faktisk funker.

KASPER VAGLE og STIAN N. TVETENE (2016)

Å bli tatt for korrupsjon påvirker ikke selskapets lønnsomhet

Investorer taper ikke på korrupsjon, Bergens Tidende 17.6.2016

Korrupsjon lønner seg, Østlands-Posten 18.6.2016

Investorer taper ikke på korrupsjon

ENGASJERTE: NHH-studentene Stian Nalum Tvetene (26, til v.) og Kasper Vagle (26) har nettopp levert fra seg masteroppgaven på NHH d finner at det å bli tatt for korrupsjon og straffeforfulgt ikke medfører tap for investorene på lang sikt. – Sam samfunn må vi engasjere oss m bekjempelsen av korrupsjon, sier Tvetene.

En ny masteroppgave fra Norges Handelshøyskole finner at selskaper tatt for korrupsjon ikke presterer dårligere på børsen enn andre selskaper.

KYRRE KJELLEVOLD

– Vi finner at investorer i amerikanske selskaper tatt for korrupsjon ikke taper noe i forhold til markedet generelt sett, sier Stian Nalum Tvetene (26).

Han og medstudent Kasper Vagle (26) har nettopp levert masteroppgaven ved Norges Handelshøyskole med oppsiktsvekkende resultater.

Ved å sammenligne aksjekursene til selskaper tatt for korrupsjon med markedet generelt sett, finner de at investorenes pengepung er upåvirket av stive bøter i hundremillionersklassen og dødelighet av ledende ansatte.

– Når vi vet at amerikanerne står ned på korrupsjon langt hardere enn i Norge ville det være rart om vi ville funnet andre resultater her til lands. Resultatene kan derfor indikere at også norske eiere ikke taper noe på selskapets korrupte handlinger, sier Vagle.

Foretaksstraff ikke nok

Professor Tina Søreide ved Norges Handelshøyskole har veiledet Tvetene og Vagle, og støtter deres konklusjoner:

– Den viser at det neppe er noen nødvide for investorer som har investert i et selskap som er involvert i korrupsjon. En foretakstraff ser ikke ut til å ramme deres investering i nevneverdig grad, sier Søreide.

Hun mener resultatet fra masteroppgaven ikke automatisk bør tolkes dit hen at å straffe selskapet enda hardere er løsningen.

– Foretakstraff alene er nok ikke tilstrekkelig for å redusere tilbøyeligheten til å betale bestikkelser. En svært høy bot rammer gjerne selskapet mer enn hva samfunnet er tjent med, inkludert gjennom svekket konkurranse i markedet, sier professoren.

– Vi trenger en høyere reell straffetrikke for de ansvarlige personene bak de korrupte handlingene, legger Søreide til.

– Ikke gode nok

Både Tvetene og Vagle er klare på at Norge ikke gjø bekjempe korrupsjon

– Vår personlige at dette viser tydeli gruppe i samfunn tar på alvor når di korrigere den kri begår. Vi er ikke straffe folk som sjon, sier Tvete

Både effek omdømme, t andre potens være gjenstø ifølge studi svært alvor sene for sv

– Som tet rens et nivå sannsy get. N taper tatt i i US stor

FAKTA

Masteroppgave om korrupsjon

- NHH-studentene Stian Nalum Tvetene og Kasper Vagle har levert en masteroppgave ved Norges Handelshøyskole (NHH) med tittelen «Er korrupsjon lønnsomt selv om man blir tatt?».
- Ved å sammenligne aksjekursene til selskaper tatt for korrupsjon mellom 2000 og 2015 med markedet generelt sett finner de ingen bevis for at investorene er i risiko for å bli etterforsket og straffet for korrupte handlinger.
- Studiet gir sterke indikasjoner på at investorene formue forblir uopåvirket av straffesanksjonene og medansvarsmekanismen etter å ha blitt tatt for korrupsjon.
- Datagrunnlaget er selskaper registrert på amerikanske børser og etterforsket og straffet etter amerikansk lovgivning.

Mange utstillingsmodeller til sterkt reduserte priser.

Sommerkampanjer fra flere leverandører og mange gode tilbud. Velkommen!

Mandag – fredag 10–18
Torsdag 10–19
Lørdag 10–16

BERLE

Hermetikkveien 33, Haug, Tlf 5510 9560

ØSTLANDSPOSTEN Lørdag 18. juni 2016

I DAG

NOEN DU VIL GRATULERE?

NAVNEDAG

BJARNE OG BJØRN.

PERSONALIA 33

Frank Johansen

MASTEROPPGAVE: Stian Tvetene har sammen med Kasper Vagle vist at korrupsjon faktisk lønner seg på lang sikt i sin masteroppgave ved Norges Handelshøyskole i Bergen. FOTO: PER ALBERTSEN

Korrupsjon lønner seg

Navn i dag

STIAN TVETENE

Korrupsjon er lønnsomt hvis man ikke blir tatt. Den er greit å forstå. Men nå viser det også lønner seg selv om man blir tatt.

Også internasjonalt

Klar konklusjon

Vi har konkludert med at det ikke er økonomisk

STIAN TVETENE

Også i Norge

Ingen korrupsjonsjeger

MARIA NYRUD GOBEL og THEA HESTDAL (2015)

Formuesskatt på unoterte aksjer - en analyse av ulikheter i verdsettelsesgrunnlaget til børsnoterte og unoterte aksjer

Brukt i Stortingets spørretime 4.3.2016

Rabatt på rabatt, Innlegg i DN 13.10.2016

Et lite givende Skattetiltak, kronikk av Øyvind Fredriksen i Hallingdølen 8.4.2017

Svar på spørsmål nr. 672 fra stortingsrepresentant Anne Tingelstad Wøien

Brev til Stortinget | Dato: 04.03.2016

Mottager: Stortingets presidentskap

Vår referanse: 16/963 SL

SMB-fradrag i den norske formuesskatten

Jeg viser til brev av 26. februar 2016 fra Stortingets presi
følgende spørsmål fra stortingsrepresentant Anne Tingel
skriftlig besvarelse:

Kan finansministeren foreslå hvordan et SMB-fradrag kan utfo
norske formueskatten?

Gobel og Hestdal (2015)[2] har i en studie av 133 selskap registrert på den såkalte OTC-listen sammenholdt ligningsverdier med markedsverdier for de aktuelle selskapene over perioden 2007-2014. Dette er selskap som får beregnet ligningsverdien på samme måten som andre unoterte selskap (hver enkelt eiendel i selskapet verdsettes), men samtidig omsettes aksjer i disse selskapene, slik at selskapenes markedsverdi kan observeres. Det er store variasjoner i forholdet mellom ligningsverdi og markedsverdi blant de ulike OTC-registrerte selskapene, men det veide gjennomsnittet er om lag 1/3. Det betyr at i gjennomsnitt hadde de OTC-registrerte selskapene en verdsettingsrabatt i formuesskatten på om lag 2/3. Selv om datagrunnlaget er begrenset og OTC-registrerte selskap ikke nødvendigvis er representative for hele gruppen av ikke-børsnoterte selskap, indikerer studien at unoterte selskap i gjennomsnitt verdsettes betydelig lavere enn markedsverdi.

...

Uansett utforming vil et SMB-fradrag trolig føre til at mange tilpasser seg unntaket for å slippe å betale formuesskatt. Jeg kan ikke på dette tidspunktet si at det er mulig å finne en treffsikker avgrensning av et slikt fradrag, og jeg er i tvil om et slikt fradrag er det best egnede virkemidlet for å fremme lønnsomme investeringer. Videre vil et slikt fradrag komplisere regelverket og trolig bli krevende for Skatteetaten å administrere.

Med hilsen

Siv Jensen

ANNE CATHRINE SOLEM og OLAUG RISTING STEMSRUD (2015)

Rentebegrensningsregelen – En analyse av hvordan IKEA og Statkraft berøres av regelen

Beskyldes for å leke «katt og mus», Dagens Næringsliv 10.3.2016

20 Nyheter

Torsdag 10. mars 2016 | Dagens Næringsliv

Beskyldes for å leke «katt-og-mus»

Statkraft får svi, mens Ikea snor seg unna. Det er resultatet av skatteskjerpelsen som skulle ta de multinasjonale selskapene, ifølge ny analyse.

SKATT

Ida Grieg Riisnæs
Oslo

Dette er en katt-og-mus-lek. De multinasjonale selskapene slipper stadig unna skattemyndighetenes forsøk på å dagge dem skatt på linje med nasjonale selskaper, ster Guttorm Schjelderup, professor ved Norges Handelshøyskole.

Google, Facebook og Starbucks er kjent for å være gode på å styre unna skatten som nasjonale selskaper må betale. Men listen over selskaper som utnytter ulike nasjonale skatteregler til fulle, omfatter en stor del av de flermasjonale selskapene, som samlet sett står for over 60 prosent av verdenshandelen hans i sine interne transaksjoner, ifølge OECD.

- Problemet er at dette er frykteig vanskelig å regulere, og man kan bli nødsetnet av utnyttene til å kunne beskatte de multinasjonale selskapene. Det gir så store forskjeller i konkurransevesen for de nasjonale selskapene, som ikke kan bruke de samme triksene, ster Schjelderup.

En av de vanligste metodene er kjent for å være gode på å styre unna skatten som nasjonale selskaper slippe en stor del av skattegrunnlaget, er å bruke lån mellom selskaper i konsern og kreve fradrag for rentene.

En rekke land har for lengst innført regler som begrenser rentefradrag, mens Norge først fikk slike regler i 2014.

Fra da fikk selskapene maksimalt fradrag for 30 prosent av rentene på intern gjeld, og Finansdepartementet anslo at dette ville bety en skatteskjerpelse på 2,5 milliarder kroner i 2014. Da regelen ble varslet i april 2013, var de store nevnsjonsfirmaene raskt ute med opptrykk på flere metoder for å slippe unna skattesmell.

I en ny masteroppgave fra NHHs Senter for skatteforskning analyserte det hvordan to kjente selskaper, Ikea og Statkraft, har tilpasset seg den nikalte rentebegrensningsregelen. Der fremgår det at Ikea og Statkraft begge har gjort bet ydelige tilpasninger siden reglen ble varslet.

Kraftig redusert

For Ikea ville innføringen av rentebegrensning i 2022 ført til at 115 millioner kroner ville blitt avskiret, men etter tilpasninger ble kun ni millioner kroner avskiret i 2014.

For Statkraft er effekten enda større, da reglen ville gitt Statkraft 554 millioner kroner mindre i rentefradrag i 2012, mens Statkrafts omlegging av internlån har ført til at selskapet i 2015 kun fikk kuttet fradraget med seks millioner kroner. Det viser beregninger i masteroppgaven, som er skrevet av Anne Cathrine Solem og Olaug Risting Stemsrud.

- Det er tydelig at lovgiverne har noe å lære, og at det er behov for å revurdere reglene, ster Schjelderup. Som medlem av Scheel-utvalget var han med på å foreslå mer omfattende regler for rentebegrensning.

Schjelderup mener eksempelet fra Ikea og Statkraft viser at rentebegrensningsreglen har hatt en effekt, men at selskapene har tilpasset seg, slik at reglen har fått mindre effekt enn det som var tilsiktet. Schjelderup gir ut ifra at mange andre selskaper har gjort lignende tilpasninger.

- Siden reglen bitter, får selskapene incentiv til å bruke andre instrumenter til å flytte overskudd til lavskattland, ster Schjelderup.

Resultatene tyder på at det er Ikea som kommer klart best ut av sine tilpasninger, i det Statkrafts skattbare overskudd har økt som følge av svært store nedbetalinger av internlån.

- Det er ikke overraskende. Ikea har lang tradisjon i global skatteplanlegging, ster Schjelderup.

Skattetesten har ennå ikke tatt som viser hva rentebegrensningsreglen har bidratt med til statskassen.

- Det er for tidlig å kunne måle prosentvis og andre effekter av rentebegrensningsreglene. Lagringsdata for 2014 foreslå fanst ved utgangen av 2015. Det er derfor lit tidlig å begynne å analysere. Over tid vil man også kunne analysere om summen av interne renter avtar, ster Marken Halten, kommunikasjonsrådgiver i Skattetesten.

Ingen kommentar

Statkraft vil ikke kommentere funnene i masteroppgaven.

Geir Bangsund, leder av Statkrafts finansieringssenter i Brussel, vil kun si at rentebegrensningsreglene er en del av de samlede skattemessige rammebetingelsene kraftselskapet forholder seg til.

Kommunikasjonssjef Jan Christian Thommesen i Ikea Norge henviser til rentebegrensningsreglen har en innvirkning på Ikea Norge, men vil ikke kommentere detaljer i masteroppgaven.

- Ikea-gruppen betaler alltid selskapsskatt i henhold til lover og forskrifter der vi er representert som detaljist, produsent eller har en hvilken som helst annen rolle. Vi har et stort engasjement for å drive på en ansvarlig måte og bidra i de samfunnene vi har virksomhet i, skriver Thommesen i en epost.

Ble dømt

For en drøy uke siden ble Ikea Handel og Eiendom idømt en kraftig skattesmell i Borgarting lagmannsrett for årene 2008 til 2012, for rentebegrensningsreglen ble innført.

Ikea kjøpte og solgte norske Ikea-varehus og eierdommer internt i Ikea-systemet, og tok opp lån på 2,1 milliarder i internbanken i Belgia. Deretter kreverte selskapet fradrag på 440 millioner kroner. Ikkje tingretten og lagmannsretten konkluderte med at transaksjonen var rent skattemessig motivert, og Ikea ble dermed nekket fradrag.

ida.riisnaes@dn.no

Dagens Næringsliv | Torsdag 10. mars 2016

21

Ikeas grunnlegger Ingvar Kamprad har sørget for at Ikea styrer effektivt unna det aller meste av skatteskjerpelsen som ble innført i 2014 ved å bruke en rekke instrumenter. Foto: Fabrice Coffrini/AFP/NTB Scanpix

Dette har Statkraft gjort

- Siden 2012, for rentebegrensningsreglen ble varslet, har Statkraft i Norge mellomlånt 27,6 milliarder kroner i lån som var tatt opp i Statkrafts internbank i Belgia, tilsvarende 94 prosent av lånet.
- Det gir kraftpse utslag. I 2012 med over 22 milliarder i internlån, ville rentebegrensningsreglen avskiret 554 millioner i rentefradrag. Nedbetalingene har ført til at kun 6,2 millioner vil bli avskiret i 2015, ifølge NHH-oppgaven.
- Samtidig har Statkrafts skattbare overskudd økt som følge av nedbetaling av lån i internbanken i Belgia. Det er dermed vanskelig å anslå nøtteel feltet den nye reglen har hatt.
- Statkraft internbank i Belgia er kontrollerend, i det Statkraft ikkt har lagt skjø på at skattesparing var en svært viktig årsak til etableringen i 2008. Mange mener det gir gale signaler når et helelet statseid selskap bedriver omfattende skatteplanleggeing. Ved utgangen av 2014 hadde Statkraft's internbank i Belgia en egenkapital på 60 milliarder kroner, mens konsernet som helhet hadde 88 milliarder. DN skrev for jul at Skatteetaten nå etterpør bikke Statoils og Statkraft's internbanker i Belgia.

Statkraft-sjef Christian Rynning-Tønnesen.

Reglene for rentefrihet ble gjeldende fra 2014 ifølge Marken Halten, kommunikasjonsrådgiver i Skattetesten.

Gnager nye skattehull

Oslo: – Erfaringen viser dessverre at når man tetter ett hull, gnager det ferst et nytt, ster Hans Olav Syversen (KrF), som er leder av finanskomiteen på Stortinget.

Han kjenner seg igjen i det Schjelderup kaller katt- og musleken. Han var nylig på besøk hos OECD i Paris, hvor det jobbes intensf for at en harmonisering av skatteregleene slik at de multinasjonale selskapene ikke kan spille så mye på at reglene er forskjellige fra land til land.

- Det er stark vilje og kreativitet til å slippe unna skatt. Det sier mye når for eksempel Starbucks argumenterer for at de egentlig ikke selger kaffe, men en nettighet til kaffe, ster Syversen.

Han understreker at det ikke er sikvilig å prøve å innrette seg.

- Det er opp til oss å lage klare regler. Det er tverrpolitisk enighet om å strømme inn, men det er et mønsommelig arbeid. Det pågår et kappløp i mange land, men vi ikke gå lenger enn det som gjøres internasjonalt, ster Syversen.

Lederen av finanskomiteen opplyser at det tvalg vil bli innført en lovfesting av gjennomskjæring, hvor skattemyndighetene kan skjære gjennom kunstige konstruksjoner, som kun er gjørt for å spare skatt. Når det gjelder skattlegging av royalty og innføring av rentebegrensning på eksterne lån, slik Scheel-utvalget foreslo, er det insofertid langt fra enighet mellom partene, erklærer Syversen.

- Det pågår en debatt om disse tingene.

Ola Storeng: «Det er stark vilje og kreativitet til å slippe unna skatt», ster Hans Olav Syversen (KrF).

Slik styrer Ikea unna skatt

- Ikea-gruppe er kjennetegnet av en samsvar av fø skattgrunnlaget fra konsernet.
- Dårskat system av stiftelser, skattparadis, royalties og fiere hundre selskaper sorge for at Ikea betaler mest mulig skatt.

Hovedselskapene i møbel-konsernet:

Dette har Ikea gjort

- Siden utgangen av 2012 har Ikea mellomlånt ett milliard kroner i interne lån. Gjeld er konsernet til egenkapital og renten er satt med slik at rentekostnadene er halvert. Ikea er bitti en bygdig bruker av den sarmonske ordningen med konsernbidrag, som gjør at avskiret rentefradrag er bitti reduseert med 80 prosent, eller 60 millioner kroner. I sum har tilpasningene ført til at rentefradrag på 175 millioner ville bitti avskiret i 2022, men er reduseert til ni millioner i 2014.
- Fjor ble to norske Ikea-selskaper solgt til en annen del av konsernet, slik at lån i Ikeas internbank i Belgia blir gjort om fra interne til eksterne, og dermed fradragsberettiget.
- Ikea benytter seg av stiftelser, skattparadiser og royalty, se grafikk. Alle Ikeas varehus betaler tre prosent av omsetningen som royalty for å kunne bruke Ikea-navnet, og konsernet pengene slik at de reelen unngår skatt. Nylig avslo en rapport fra De grønne i Europaparlamentet at Ikea har hatt 12 milliarder euro i royaltyinntekter fra 1991 til 2014, som er utredratt beskatteing.
- Norske Ikea av betalte i 2014 over 200 millioner kroner i royalty, som er mesten 40 prosent mer enn selskapet betaler i skatt i Norge. Uten royalty, ville Ikea betalt over 53 millioner kroner mer i skatt i Norge i 2014, ifølge masteravsiderene.
- Scheel-utvalget foreslo å innføre bidrekskatt på royalty. Utvalgets forslag ville gitt Ikea en ekt skattereging i 2014 på 40 millioner kroner, ifølge Solem og Stemsrud.

SUSANA ANGGRAENI (2015)

Money moves: Tax planning in multinational companies - the case of Microsoft

Presentert som månedens master hos Tax Justice Network

tax justice network
Norge

Månedens master: Microsoft - Money moves

Susana Anggraeni har sett på hvordan pengene flyttes i ett av verdens største selskap.

Microsoft betaler 0,56% skatt i Norge, mens ett av datterselskapene på Bermuda rapporterte $1,8 milliarder i inntekter, uten ansatte, ifølge ny masteroppgave.

Dato 25.09.15

Månedens masterstudent er Susana Anggraeni fra NHH med oppgaven *"Money moves: Tax planning in multinational companies - A case of Microsoft"*.

Oppgaven viser hvordan Microsoft har strukturert selskapet for å betale minst mulig skatt i Norge. Oppgaven forteller at Microsoft betaler 0,56% skatt, når salgsinntektene brukes som utgangspunkt. Skatten skulle vært 15,4 milliarder, men er på 310,5 millioner. Salgsinntekter opptjent i Norge blir kanalisert til Irland via Luxembourg.

Tax planning in multinational companies - A case of Microsoft

Hvordan Microsoft har strukturert selskapet for å betale minst mulig skatt i Norge. Susana Anggraeni, NHH, 2015.

Last ned

MARTE NØKLEBY FINNEVOLDEN og TIRIL AMALIE H. GULDBRANDSEN

En analyse av formuesskattens innvirkning på norske gasellebedrifter

Slakter Ernas skattekutt til de superrike, VG Nett 06.10.2015

Feil om formuesskatt og nyskaping, debattinnlegg av Møen i DN, 27.10.2015 og 4.2.2016

Effektiv skatt på formue, debattinnlegg av Møen og Schjelderup, Dagens Næringsliv 4.2.2016

9 Retrievertreff per 3.9.2016

VG NYHETER

< Nyheter | Innenriks | Utenriks | Siste 48t | Meninger

Slakter Ernas skattekutt til de superrike

RAPPORTSLAKT: Statsminister Erna Solberg (H), her på vei inn til en partilederdebatt i valgkampen i høst.
Foto: HELGE MIKALSEN, VG

Av EIRIK MOSVEEN, PÅL ERTZAAS og ESKIL WIE FURUNES (FOTO)
(VG) 06.10.2015 20:14 - oppdatert 111

ANNONSE

Del på Facebook
Del på Twitter

I en ny undersøkelse fra Norges Handelshøyskole (NHH) gis regjeringen det glatte lag for sine mange milliarder i kutt i formuesskatten for de super-rike i Norge.

– Regjeringens argumentasjon for lettelser i formuesskatten er ytterligere svekket som en fol av denne undersøkelsen, fastslår professor Jarle Møen ved Norges Handelshøyskole (NHH) til V

Norges fremste økonomer: Slakter Ernas kut formuesskatten

KRITISK: Finanspolitisk talsperson Svein Flåtten i Høyre.
Foto: HARALD HENDEN, VG

Vellykkede bedrifter

Prosjektet er utført av Marte Finnevolden og Til Gulbrandsen under veiledning av professor Mo forlengelsen av sin masteroppgave ved Senter fo skatteforskning, har de to analysert formuesskat eierskap til bedrifter som kom med i Dagens Na Gasellebedrifter er Norges mest vellykkede vek

– Det ville det vært dumskap å si. Nystartede bedrifter har ikke verdier, så de betaler ikke formuesskatt. Vårt argument har vært at når gründerbedrifter kommer så langt at de skal på børs, og får inn kapitalverdier, må de betale formuesskatt, og det er de ikke alltid i stand til, sier Flåtten.

– Det høres ikke ut som du tar til deg formuesskatte-kritikken fra NHH-studien?

– Overhodet ikke. Når disse forskerne nå etterlyser faglige begrunnelser for kutt i formuesskatten bør de også gå og spørre de som driver norsk næringsliv, for de sier at skatten hemmer investeringene, og det er også en faglig begrunnelse, sier Flåtten.

– Men det er jo de som betaler formuesskatten, og ingen vil vel egentlig betale mer skatt enn nødvendig?

– Det er ikke derfor næringslivet sier dette. De vil kutte fordi formuesskatten er en særskatt for norske eiere, sier Flåtten.

Del på Facebook Del på Twitter

I prosjektet undersøkes regjeringens påstand om at den norske formuesskatten er spesielt skadelig for eierne av slike gründer- og innovasjonsbedrifter.

De har benyttet data fra i alt 1835 av gasellebedriftene, og identifisert 3714 eiere av disse ved hjelp av regnskaper og offentlige registre.

Full splid i vinter: Erna ga beskjed – krever flere kutt i formuesskatten

Funnene står stikk i strid med begrunnelsen for selve hovedprioriteringen i den økonomiske politikken til den blåblå regjeringen:

** Nesten 60 prosent av eierne av gasellebedriftene betalte ikke formuesskatt i 2012.

** 90 prosent av eierne som betalte formuesskatt måtte ut med mindre enn 25.000 kroner i formuesskatt for sine eierandeler.

** Mesteparten av den formuesskatten gaselleeierne betaler stammer fra annen formue enn eierskapet i gasellebedriftene.

** For alle gasellebedriftene under ett utgjør formuesskatten 9,5 prosent av det utbetalte utbyttet. Dette viser at utbytte i det alt vesentlige tas ut for andre formål enn å betjene eiernes formuesskatt.

Få betaler formuesskatt

HAR SKREVET RAPPORT: Marte Finnevolden (til venstre) og Tiril Amalie Guldbrandsen har skrevet masteroppgave om formuesskatt på Norges Handelshøyskole.
Foto: ESKIL WIE FURUNES, VG

– Det er mange meninger i debatten om empirisk forskning. En viktig påstand ti formuesskatten, er at formuesskatten hi gått inn og sett på om dette stemmer i fi ligninger. Det viser seg at andelen av eb denne type bedrifter, sier Marte Finnevo

Onsdag klokken 10 la regjeringen både forslag til ny skattereform – samtidig

VG avslørte i valgkampen at regjeringe formuesskatten.

Knut Arild Hareide: Nekter å kutte u

– Lite belegg

– Det er lenge blitt hevdet at den norske formuesskatten er spesielt skadelig for eierne av gründerbedrifter og innovasjonsbedrifter. De funnene

PROFESSOR: Jarle Møen ved Norges Handelshøyskole (NHH).
Foto: EIVIND SENNESET

t det er lite belegg
g dette bygger på
ce på teorier og
re av vellykkede
ikke formuesskatt,
ser ut til å ha
esskatten er ikke
m betaler den,
n er er relativt
mmenlignet
sgiveravgift, sier

e da dataene tikket

t over at formuesskatten utgjør en såpass liten andel av
edia får man inntrykk av at formuesskatten er den viktigste
utbytte, men eierne tar ut ti ganger mer utbytte enn de betaler
kke noe galt i det, men det viser at disse bedriftene ikke lider

les at det største regjeringspartiet, Høyre, har reduksjon i mpsak nummer én?

t de er prinsipielle motstandere av denne skatten. Og det is de sa dette rett ut. Problemet er at de prøver å gi kuttene en yre hevder at det vil øke investeringer, innovasjonen og ivet. Jakten på faglig støtte for dette synspunktet har bare gjort at de fagøkonomiske argumentene taler for å prioritere andre

np bladde han opp: Stein Erik Hagen betalte Erna rer

kssorkollega Victor D. Norman på NHH, selv tidligere statsråd ter regjeringens tunge prioritering av kutt i formuesskatten?

Ikke grunnlag

«Samlet sett mener vi at analysene våre ikke gir grunnlag for å anta at formuesskatten på avgjørende og systematisk vis hemmer veksten til gasellene. De bedriftene som utløser formuesskatt for eiernes synes å ha gode nøkkeltall og kapitalsterke eiere. Det er også verdt å merke seg at vellykkede vekstbedrifter leverer god avkastning til sine eiere til tross for formuesskatten», heter det i masteroppgaven.

I fjor la regjeringen fram et forslag om å kutte formuesskatten med 4,1 milliarder i statsbudsjettet, men deler av dette kuttet ble forhandlet ned i Stortinget.

Forslaget utløste voldsom kritikk, og i løpet av kort tid var de borgerlige partienes klare flertall på meningsmålingene blåst bort. Ap fosset fram. Regjeringen har nesten vært ute av stand til å få støtte for sine formuesskattekutt.

Scheel-utvalget foreslo å la den være uendret.

forhold mellom på kutt i nesten beundre legger Møen til.

så opptatt av

ogramfestet i så skatten er meget tatt som ikke er pengene til å ikes uansett rmed om å få

Liten effekt

Da Finansdepartementet ba analyseselskapet Menon om en vurdering av hva skattekutt kunne gi av nyinvesteringer i næringslivet, var konklusjonen at kutt i selskapsskatten ville gi åtte ganger større effekt per krone.

VG-kommentator: Nesestyver for Regjeringens formuesskatte-kutt

Å redusere og etter hvert fjerne formuesskatten har stått i Høyres stortingsvalgsprogram i flere år. For Høyre i regjering har en reduksjon av formuesskatten vært kampsak nummer én.

– Tynne suppe

Høyre er imidlertid lite imponert over NHH-studien om formuesskatten:

– Nå har jeg fått lest dette, og vil si at dette er tynn suppe, sier finanspolitisk talsmann Svein Flåtten (H).

– Hvorfor det?

– Fordi de har undersøkt 17–1800 bedrifter, mens det finnes hundretusenvis av norske bedrifter og eiere med potensielle problemer som følge av formuesskatten, sier Flåtten.

Han går ikke med på premisset om at Høyre har argumentert for at gründerbedrifter rammes av formuesskatten:

TOBIAS PRAN SCHMIDT og MAGNUS SOLVIK (2015)

Skatteplanlegging i den norske borebransjen - en analyse av avkastning og metoder for overskuddslytting

Skatteetatens Forskningsnytt 2015

Ssb.no 21.2.2017 Borekostnadene på sokkelen: Knask eller knep? Artikkel i serien Lange linjer av Espen Søbye

Skatteplanlegging i den norske borebransjen

En analyse av avkastning og metoder for overskuddslytting.

Av Tobias Pran Schmidt og Magnus Solvik, master i Finansiell Økonomi ved Norges Handelshøyskole, våren 2015. Veiledet av Guttorm Schjelderup.

NHH

I de senere år har media og skattemyndigheter rettet stor oppmerksomhet mot hvordan flernasjonale selskaper bevisst tilpasser seg det internasjonale skattesystemet for å redusere sin skattebelastning. Vi setter fokus på den norske borebransjen.

Våre funn tyder på at det foregår overskuddsflytting blant norske og utenlandske boreselskaper som opererer i Norge. Avkastningen i de norske filialene i perioden 2000-2013 har vært på 2,4 prosent. Dette er langt lavere enn den globale avkastningen i borekonsernene på 8,1 prosent i samme periode.

Vi har analysert den faktiske avkastningen (ROCE) til 76 norske filialer av globale borekonserner. Deretter sammenlignet vi denne avkastingen med de norske filialenes teoretiske avkastning (VAK) og borekonsernenes konsolliderte globale avkastning. De norske filialenes teoretiske avkastning (VAK) er beregnet basert på kapitalverdimodellen (CAPM). Da de norske filialene ikke er omsatt på børs, har vi beregnet deres betaverdier basert på en «top-down-analyse» av betaverdiene til de børsnoterte morselskapene, samt en av risikoanalyse av de ulike selskapsfunksjonene. Analysen vår viser at avkastningen i de norske filialene i perioden 2000-2013 har vært langt lavere enn borekonsernenes globale avkastning. En lav avkastning i de norske filialene kan til dels forklares ved at risikoen i disse er lavere. Likevel viser sammenligninger av den faktiske avkastningen (ROCE) mot den risikojusterte teoretiske avkastningen (VAK), at avkastningen i de norske filialene er langt lavere enn hva vi burde forvente.

Siden risikoen i stor grad er ulikt fordelt mellom boreselskapets filialer, har vi også studert hvordan avkastning og risiko er fordelt mellom datterselskaper med ulike selskapsfunksjoner. Vi finner at faktisk avkastning for samtlige av selskapsfunksjoner er lavere enn hva vi burde forvente, gitt risikoen forbundet med selskapsfunksjonene.

På bakgrunn av vår analyse av teoretisk avkastning finner vi det lite trolig at en gjennomsnittlig faktisk avkastning i de norske filialene på 2,4 prosent ville blitt godtatt av selskaper uten konserntilknytning. Vi konkluderer derfor med at det

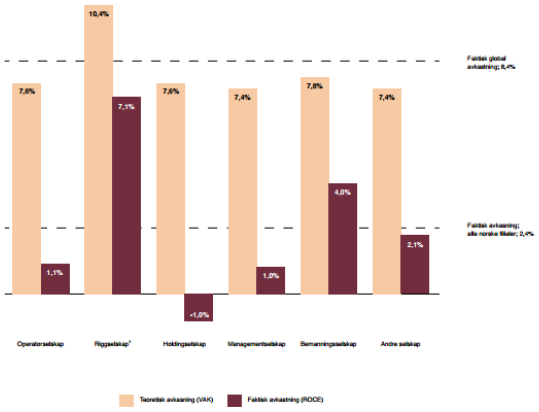

Figur 1 • Faktisk avkastning og teoretisk avkastning i norske filialer etter selskapsfunksjon. 1) Inkluderer kun norskregistrerte riggselskaper.

foregår overskuddsflytting ut av boreselskapenes norske filialer.

Mangel på transparens gjør det krevende å avdekke hvilke metoder for overskuddsflytting som blir benyttet. Våre analyser gir likevel indikasjoner på at boreselskapene flytter overskudd ved å sette høye leiepriser på konsernintern leie av borerigger, rigger som blir leid ut til de norske operatørselskapene fra nærstående selskaper i skatteparadis. Våre beregninger viser at de norske operatørselskapene hvert år fradragsfører nærmere 18 milliarder kroner for slike interne leiebetalinger. Dette svarer til omkring 50 prosent av selskapenes salgsinntekter. I tillegg finner vi at det hvert år fradragsføres 1,2 – 1,8 milliarder kroner i form av interne managementavgifter til utlandet. Med slik fradragsføring av interne kostnader oppnår boreselskapene store reduksjoner i sine skattbare overskudd.

En analyse av selskapenes gjeldsstruktur indikerer at boreselskapene reduserer skattebelastningen sin ytterligere ved å erstatte egenkapital i de norske filialene med intern gjeld. Gjeldsandelen i de norske filialene er over dobbelt så høy som bore-selskapenes globale gjeldsgrad, og rentebetalingene på gjelden i de norske filialene utgjør i enkelte år over 100 prosent av selskapenes driftsresultat (EBIT). Videre finner vi at selskapene gjør bruk av skatteparadiser, såkalt treaty-shopping, og risikoskiftling.

Utredningen er viktig av to årsaker. Utredningen bekrefter langt på vei skattemyndighetenes antagelser om at det utføres overskuddsflytting i boreselskapene. I tillegg bidrar utredningen til ny innsikt ved at den tar i bruk en ny fremgangsmåte for å beregne og analysere risiko og avkastning i konserner der risikoen er ulikt fordelt mellom konsernselskaper.

KRISTIN LIND THORNES og VIBEKE THUVE (2015)

Skatteutfordringer i delingsøkonomien

- Når deling skaper inntekter som ikke beskattes. En casestudie av Uber og Airbnb

Airbnb og Uber skaper problemer for skattemyndighetene, Aftenposten 01.09.2015

Airbnb og Uber ett skritt foran skatte-myndighetene, Bergens Tidende 01.09.2015

Norske deleproblemer, Kommentar av Sveinbjørnsson, Bergens Tidende 12.11.2015

Et nærmere blikk på Uber og Airbnb, DUKS Nyhetsbrev Nr 2, 2016 fra Skatteetaten

Videreformidlet og delt i andre medier

8 Retrievertreff per 3.9.2016

BERGENS TIDENDE TIRSDAG 1. SEPTEMBER 2015

KOBLER FOLK OG BIL: Uber kobler sammen folk med bil med folk som trenger skyss. Tjenesten tar seg også av betalingen – men ikke skatten.

Airbnb og Uber ett skritt foran skatte-myndighetene

De største selskapene innenfor den globale delingsøkonomien slipper ofte unna billig unna når inntektene skal skattlegges.

SHAGHAYEGH YOUSEFI
shaghayegh.yousefi@bergenstidende.no

– Forretningsmodellen som kommer med delingsøkonomien ligger foreløpig et skritt foran skattemyndighetene, noe som fører til at det i liten grad genereres skatter og avgifter i Norge, sier Kristin Thornes til Aftenposten.

Det er én av konklusjonene i en masteroppgave fra Norges Handelshøyskole. Der er det undersøkt hvordan skattesystemet påvirkes av selskapene Uber og Airbnb, nettjenester som gjør det mulig for vanlige bil- og husei-ere å selge transporttjenester og overnatting.

Siden kjernen i den såkalte delingsøkonomien er på digitale plattformer, kreves det lite fysisk tilstedeværelse i landene selskapene opererer i. Betalingen for tjenesten utført i Norge sendes direkte til selskapenes hovedkontorer i Nederland og Irland. Det betyr at selskapene ikke er skattepliktige i Norge.

– Forretningsmodellen som kommer med delingsøkonomien ligger foreløpig et skritt foran skattemyndighetene, noe som fører til at det i liten grad genereres skatter og avgifter i Norge, sier Kristin Thornes, som har skrevet oppgaven sammen med Vibeke Thuve.

Vertene må selv rapportere

I oppgaven fremkommer det blant annet:

FAKTA

Delingsøkonomien

- Delingsøkonomien omfatter privatpersoner som deler bike, hus og tjenende med hverandre.
- Delingen tilrettelegges på digitale plattformer som utvikles av flernasjonale programvareselskaper.
- Eksempler på slike tjenester er Uber, Airbnb og Finn.no/ønskelist.
- Uber har utviklet en tjeneste som kobler sammen folk med personer som ønsker transport. Selskapet opererer i dag i 300 byer, inkludert Oslo.
- Airbnb har utviklet en tjeneste som kobler sammen folk som har et ledig rom, hytte, hus eller båt de ønsker å leie ut, med personer som ønsker overnatting.

Det jobbes med løsninger på problemene den digitale ekonomien skaper.

Karl Rønning i Skatteetatens rettsavdeling.

- Siden selskapene har begrenset fysisk tilstedeværelse i Norge, har ikke Norge rett på å kreve selskapsskatt på delingsaktiviteter som utføres her.
- Ca. 80 prosent av inntektene tilfaller privatpersoner, men skattemyndighetene har liten mulighet til å kontrollere privatpersonenes skatteplikt.
- Merverdiavgift fra delingstjenestene er trolig den eneste delen av verdikapeningen som gir Norge skatteinntekter.

I oppgaven kommer det også frem at selskapene er organisert på en måte som legger til rette for at pengene kan kanaliseres til lukrative skatteparadiser.

– Skattlegging av nettbaserte virksomhet er en internasjonal utfordring, som det i dag arbeides med blant annet i OECD. Der jobbes det med løsninger på problemene den digitale ekonomien skaper, sier Karl Rønning i Skatteetatens rettsavdeling.

Vil endre regelverket

Ingen av selskapene ønsker å svare på om de betaler selskapsskatt i Norge, men sier de «betaler alle relevante skatter i hvert enkelt land vi opererer i». Selskapene påpeker at de informerer hus- og bileiere om at de må følge skatteregelene, men ingen av dem ettergir om regelverket blir fulgt opp i Norge.

– Vi sender inn skatt direkte fra leietakere i noen byer, som Amsterdam. Vi er interessert i å gjøre dette til andre land, men det tar tid. Vi ønsker å være bransjeledende, og vare med å sørge for at statene mottar sin del av resonnene, sier Aja Gulbrandsen, Norden-sjef i Airbnb.

– Vi har engasjert revisjonsselskapet EY for å utarbeide et informasjonsdokument til sjåfører om skattebetaling. Vi vil være behjelpelige med våre erfaringer og synspunkter på delingsøkonomien dersom relevante myndigheter skulle ønske å snakke om dette, sier Carl Endresen, daglig leder i Uber Norge.

20 | Nyheter

De største selskapene innenfor den globale delingsøkonomien slipper ofte unna billig unna når inntektene skal skattlegges.

Airbnb og Uber skaper problemer for skattemyndighetene

ØKONOMI

SHAGHAYEGH YOUSEFI

– Forretningsmodellen som kommer med delingsøkonomien ligger foreløpig et skritt foran skattemyndighetene, noe som fører til at det i liter grad genereres skatter og avgifter i Norge, sier Kristin Thornes.

Det er én av konklusjonene i en masteroppgave fra Norges Handelshøyskole. Der er det undersøkt hvordan skattesystemet påvirkes av selskapene Uber og Airbnb, nettjenester som gjør det mulig for vanlige bil- og huseiere å selge transporttjenester og overnatting.

Siden kjernen i den såkalte delingsøkonomien er på digitale plattformer, kreves det lite fysisk tilstedeværelse i landene selskapene opererer i. Betalingen for tjenesten utført i Norge sendes direkte til selskapenes hovedkontorer i Nederland og Irland. Det betyr at selskapene ikke er skattepliktige i Norge.

– Forretningsmodellen som kommer med delingsøkonomien, ligger foreløpig et skritt foran skattemyndighetene, noe som fører til at det i liten grad genereres skatter og avgifter i Norge, sier Kristin Thornes, som har skrevet oppgaven sammen med Vibeke Thuve.

Vertene må selv rapportere

I oppgaven fremkommer det blant annet:

BERGENS TIDENDE TIRSDAG 12. NOVEMBER 2015

KOMMENTAR / 3

Om det norske samfunnet ikke tilpasser seg mulighetene, kan digitaliseringen bli et stort, svart problem.

JAGER: I Oslo jager politet etter biler som kjører for den populære bilgjenesten Uber. Drosjesentralen frykter for beskatning, og arrestasjoner av uvanlig omfang.

Norske deleproblemer

Kommentar
Tilsagn Tidende
sveinbjornsson@tidende.no

Sigvald Sveinbjørnsson

Skatteetaten

Digital Utviklings- og Kompetansesenter

Nyhetsbrev Nr. 2 - Oktober 2016

Et nærmere blikk på Uber og Airbnb

I forrige nyhetsbrev skrev vi om hvilke delingsøkonomiselskaper som har etablert seg i Norge. I denne artikkelen ser vi nærmere på organiseringen til to av de største aktørene, Airbnb og Uber, og deres omfang i Norge.

Internasjonal selskapsstruktur

Det er i hovedsak to skatte- og avgiftsutfordringer knyttet til delingsøkonomien. Den ene er å sørge for etterlevelse hos den enkelte skatteyter som driver utleie eller yter tjenester. Den andre er utfordringene internasjonale selskaper som Uber og Airbnb skaper for skattemyndigheter på tvers av land. I likhet med Facebook er de strukturert på en måte som muliggjør internasjonal skatteminimering.

Thornes og Thuve (2015) har i sin masteroppgave ved BI kartlagt selskapsstrukturene til Uber Technologies Inc. og Airbnb Inc. De viser at Airbnb behandler sine europeiske transaksjoner gjennom Airbnb Ireland, mens Uber opererer gjennom Uber B.V. og Raiser Operations B.V. i Nederland. Pengene sendes så videre til henholdsvis Jersey og Bermuda. Dette er steder som blant annet kan bidra til overskuddsflytting gjennom royalties.

Begge aktørenes morselskaper er registrert i den amerikanske delstaten Delaware som gjerne regnes som USAs interne skatteparadis.

Figur 1 og 2 viser hvordan de to selskapene er organisert. De blå linjene viser eierskapsforhold, mens de oranje pilene viser flyten av virksomhets-inntekter.

Omfang i Norge

I en undersøkelse gjennomført av TNS Gallup oppgir 14 prosent av deltakerne at de har benyttet seg av delingsøkonomiske aktører det siste året, en økning fra 8 prosent året før. Det er imidlertid bare 3 prosent som tilbyr delingstjenester selv.

Ikke overraskende er det en betydelig aldersforskjell i hvem som benytter seg av delingsøkonomien. Mens 24 prosent i aldersgruppen 18 – 25 år har tatt i bruk slike tjenester, er det kun 7 prosent i aldersgruppen 55 – 65 år som har gjort det samme.

Utover dette er det foreløpig relativt lite data på delingsøkonomiens omfang i Norge, og det er usikkert hvor mye penger som er i omløp.

Airbnb oppgir at det var 7 900 norske Airbnb-utleiere i 2015, og at disse i snitt tjente 22 500,- kroner. Det skulle tilsi samlede inntekter på i underkant av 180 millioner kroner. Hvor mye av dette som er skattbar inntekt er imidlertid vanskelig å si, særlig med tanke på skattefunnskatteregelene for utleie av bolig i skatteloven § 7-2 første ledd.

Uber oppgir at de har rundt 500 partnersjåfører og 100 000 brukere i Norge. En stor andel av sjåførene, ca. 40%, kjører imidlertid mindre enn 10 timer i uken. Flere Uber-sjåfører oppgir også at fleste basserer seg på å kjøre i helgene, fordi det ellers er lite inntektsgrunnlag.

Figur 1: Airbnbs selskapsstruktur

Figur 2: Ubers selskapsstruktur

5

HÅKON FREDE FOSS (2014)

Gjeldsskifting i norske selskaper

Sparte 530 millioner i skatt, Dagens Næringsliv 17.3 2015

Gjengitt av NA24 og Hegnar online + Månedens master hos Tax Justice Network

DN Dagens Næringsliv

Tirsdag 17. mars 2015

UKE 12 NR. 64 • Årg. 126

Løssalg kr. 35

234.000 leser hver dag

Stein Lier-Hansen, Norsk Industri

Vibeke Hammer Madsen, Virke

Kristin Skogen Lund, NHO

Anne-Karl Bratten, Spekter

Alle tjener bedre enn LO-sjefen

Side 6-7

Foreslår avgiftssjokk på hybrider

Volvo XC90 plugin hybrid:

Kan bli 250.000 billigere

Side 18

Øl-gasellen

Ny rekord for Nøgne Ø.

Side 14

Lånefinte ga skattelette på 530 mill.

Kanadisk-eide Statoil-stasjoner

Statoil Fuel & Retail lånte 15 milliarder kroner av sin kanadiske eier, Couche-Tard, og fikk en solid skattebesparelse i Norge. Side 4-5

Nøkkeltall

EN ENKLERE HVERDAG

Vurderer du å skifte leverandør av dine firmabiler?

Prøv oss!

autolease

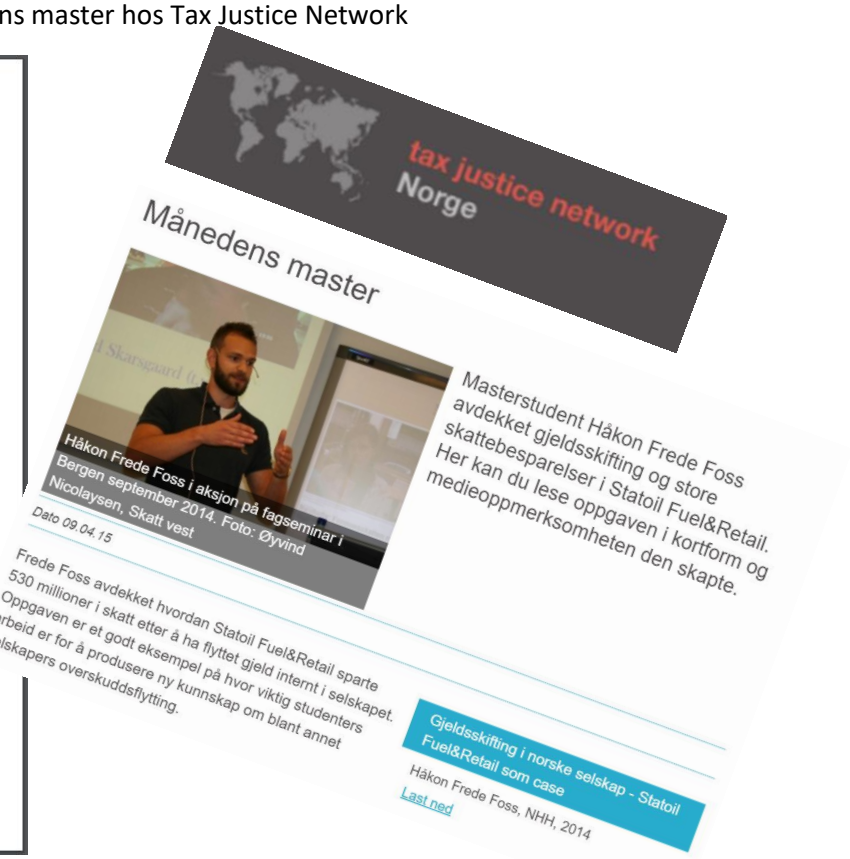

tax justice network Norge

Månedens master

Masterstudent Håkon Frede Foss avdekket gjeldsskifting og store skattebesparelser i Statoil Fuel&Retail. Her kan du lese oppgaven i kortform og medieoppmerksomheten den skapte.

Håkon Frede Foss i aksjon på fagseminar i Bergen september 2014. Foto: Øyvind Nicolaysen, Skatt vest

Dato 09.04.15

Frede Foss avdekket hvordan Statoil Fuel&Retail sparte 530 millioner i skatt etter å ha flyttet gjeld internt i selskapet. Oppgaven er et godt eksempel på hvor viktig studenters arbeid er for å produsere ny kunnskap om blant annet selskapers overskuddsflytting.

Gjeldsskifting i norske selskap - Statoil Fuel&Retail som case

Håkon Frede Foss, NHH, 2014

Last ned

4 Nyheter

Tirsdag 17. mars 2015 | Dagens Næringsliv

Sparte 530 millioner i skatt

Statoil-stasjonene lånte 15 milliarder kroner av sin eier, og sparte den kanadiske eieren for en halv milliard i skatt til Norge. Burde ikke vært lov, mener NHH-professor.

SKATT

Ida Grieg Riisnæs

Oslo

Det var et av de aller største oppkjøpene i Norge da den kanadiske storkjeden og bensinstasjonsgiganten Couche-Tard overtok Statoil Fuel & Retail for over 15 milliarder kroner i 2012.

Etter kjøpet har overskuddet i Statoil Fuel & Retail falt dramatisk. Det norske selskapet tjente nemlig 15 milliarder kroner fra et nystablert morselskap i Luxembourg. Resultatet er at skattereguleringen i Norge er redusert med 530 millioner kroner på to år.

Godkjent

– Couche-Tards etablering i Norge viser som et lærebokeksempel på hvordan gjeld kan brukes til å spare skatt, sier Jarle Møen, professor ved Senter for skatteforskning på NHH, som har vært veileder for en masteroppgave om temaet ved Norges Handelshøyskole i Bergen.

– Med interne lån mellom land flytten overskudd fra land med høy skatt til lavskatteland på en måte som neppe var tilsiktet av lovgiverne, hverken i Canada eller Norge, sier Håkon Frede Foss.

Foss, som i fjor er her hatt sommerjobb som journalist i DN's redaksjon, har skrevet masteroppgaven.

– Norske skattemyndigheter har gjennomført bokettersyn ved bigningen for 2010, og har nøye gjennomgått finansieringen og andre forhold. I desember fikk vi beskjed om at kontrollen var avsluttet uten anmerkninger, sier Karen Romer, kommunikasjonsansvarlig i Statoil Fuel & Retail for Europa.

Gjeldsgrad synsdoket

– Ved oppkjøpet gikk Statoil Fuel & Retail fra å haste til å ha syv kroner i gjeld per krone egenkapital. Ved å låne mer enn 15 milliarder kroner fra morselskapet i Luxembourg, har rentekostnadene på dette lånet redusert skattepliktig inntekt i Norge med 1,5 milliarder kroner på to år. Det gir en skattebesparelse på 530 millioner, som er ansatte når overskuddet for skatt tåsset for oppkjøpet var på 1,5 milliarder kroner, sier Foss.

I oppgaven dokumenterer han hvordan kanadiske Couche-Tard har benyttet seg av såkalt doubledipping, en skatteklipsanstrengelse som har gitt selskapet rentefradrag for oppkjøpet både i Canada og Norge.

Foss anslår at fradraget i Canada har gitt en årlig skattefordel på minst i 50 millioner kroner, som kommer i tillegg til konnerets skattebesparelser i Norge.

Lav skatt

Med høy rentebærende gjeld i Norge, er resultatet at morselskapet i Luxembourg gikse overskudd det tilsvarende. Fordelen ligger dermed i hvilken skattesats selskapet betaler der. Selskapet viser til at skattesatsen i Luxembourg er 29 prosent, men regnskapene i Luxembourg er ikke offentlig tilgjengelig. Dermed er det bare selskapet og myndighetene i Luxembourg som vet hva det betaler i skatt der.

Avsløringer tifjor høst, fra lekkede dokumenter fra en ansatt i PwC i Luxembourg, viste at flere av de 340 selskaper hadde opprettet hemmelige skatteavtaler med myndighetene i Luxembourg med skattesatser med mot null prosent.

Halvert gjeld

Fra og med tifjor ble det innført nye skatteregler i Norge som begrenser rentefradrage for interngjeld.

I det siste regnskapet, som gjelder til april tifjor, gir det fem ut interngjeldene er nær halvert fra 2013 til 2014, fra 15,6 til 8,4 milliarder kroner.

– Det er naturliggende å se dette i sammenheng med de nye skatteregelene som begrenser overskuddsflytting ved utenergjeld fra og med 2014, men det vil neppe selskapet selv forklare, sier Foss.

Et av forslagene fra Scheiavtvalget tifjor høst gikk ut på å motvirke denne typen flytting av gjeld. Utvalget vil også innføre en generell kildeskatt på rentetrekkmer ut av Norge.

Dagens Næringsliv | Tirsdag 17. mars 2015

5

Svært store beløp

Oslo – Det Couche-Tard har gjort er ikke uten videre ulovlig, men jeg ser ingen faglig grunn til å tillate skattefradrag for slik bruk av interngjeld, sier Jarle Møen, professor ved Senter for skatteforskning på NHH.

Han har vært veileder for masteroppgaven som undersøker hvordan Couche-Tard reduserte skattegrunnlaget til Norge ved hjelp av et internlån på 15 milliarder kroner.

– Det er snakk om svært store beløp. Et oppringende punkt er om formålet med disposisjonene har forretningsmessig verdi ut over

Jarle Møen professor ved Senter for skatteforskning på NHH.

det å spare skatt. For lovgiver er spørsmålet hvordan man best skal hindre denne typen disposisjoner uten å ramme legitim bruk av interngjeld, sier Møen, som mener Norge har vært sent ute med å overlevente tiltak.

– Tyskland har hatt regler mot dette i mange år, og forskningen som er gjort på feltet, tyder på at reglene er effektive. Vi innførte en maxtramming tifjor, og Scheiavtvalget har nylig foreslått ytterligere innstramming. Det skal bli spennende å se hva som kommer ut av det, sier Møen.

Å internegjelder i Couche-Tard er kraftig reduseert fra 2013 til 2014, kan tyde på at de nye norske reglene som begrenser rentefradrag for internlån, virker, mener han.

Professoren sier at det ikke finnes noen studier som viser hvor stort omfanget av skatteoptimerende internegjeld er i Norge.

– Tyskerne har bedre data på dette. Ikke det tyske datasene og anonymiserte norske data vi har fått fra SSB, tyder på at denne praksisen drives av noen relativt få, store selskaper. Fra før vet vi at selskaper som Statoil og Statkraft har etablert sikkite internbanker i Belgia, som har et ekstremt gunstig skattregime for rentetrekkster.

Kanadiske Couche-Tard sørget for en solid skattebesparelse etter å ha overtatt driften av Statoil Fuel & Retail: 2300 bensinstasjoner i 2012, inklusive denne på Skøyen i Oslo, som drives på franchise. Foto: Aleksander Nordahl

Skattestrid

- Starbucks, Google, Ikea og Apple er blant de mange multinasjonale selskapene som minimerer skattenegningen ved å utnytte de gamlegjelte skatteregelene i ulike land.
- Ledere i mange høyskatteland har erkjent at dette gir lavere inntekter til statskassen og undergraver tillitten til skattesystemet ved at konkurrenavnen til nasjonale selskaper svekkes.
- Hjer har lenserte OECD de første retningslijnene til skatteregler som skal bedømme de multinasjonale selskapenes utholdig av skatteforslaget og flytting av overskudd, Sear Dowson and Profit Shifting – Bepa.
- 44 land som tilsvarer 90 prosent av verdensøkonomien, har gitt sin tilslutning til forslagene.
- I desember skal OECD lagge frem en halvfertig handlingsplan, som så skal innføres i hvert land.
- Uavhengige eksperter mener OECD-forslaget bare vil gi en liten effekt.

Dobbelt fradrag

Med konsernintarna lån via et nyopprettet selskap i Luxembourg fikk kanadiske Couche-Tard fradrag både i Norge og Canada, på skattetrikks-spraket kalt Double dipping.

Double-Dipping

Kanadisk Couche-Tard kjøper Statoil Fuel & Retail for 16 mrd kroner → Finansierer oppkjøpet ved lån i Canada → Overfører lånet til nyopprettet selskap i Luxembourg → Lånet pengene videre til norsk holdingselskap → Får rentefradrag både i Canada og Norge → Reduserer overskudd i Norge med 1,5 mrd → Sparer 532 milliarder skatt

JOE/Pigeaton

Luxembourg er en stabil jurisdiksjon

Oslo: Couche-Tard vil ikke kommentere hvilken skattebesparelse konsernet har hatt som følge av internlånet i Luxembourg. Selskapet vil heller ikke oppgi hvilken skatt det betaler i Luxembourg. Pk vegne av sine kanadiske eiere, skriver kommunikasjonsansvarlig Karen Romer i Statoil Fuel & Retail at det er Couche-Tards policy å allokere gjeld til samme jurisdiksjon som investeringen. Hun bekrefter at lånet først ble tatt opp i Canada, og at tilsvarende beløp er fordelt mellom gjeld og egenkapital i Norge.

– Siden Couche-Tard allerede var etablert i Luxembourg, benyttet de denne jurisdiksjonen til å finnes investeringen i Norge, skriver Romer.

Selskapet i Luxembourg ble opprettet i april 2012, midt under prosessen da Couche-Tard gjennomførte oppkjøpet av Statoil Fuel & Retail. Det oppkjøpet av Statoil Fuel & Retail hadde Couche-Tard liten eller ingen virksomhet i Europa.

– Luxembourg er en stabil jurisdiksjon for europeiske investeringer, som tilbyr både forutsigbarhet og fleksibilitet. Der er det et godt skattetraktatnettverk, som reduserer risikoen for dobbeltbeskatning. Landet gir også gode muligheter for bindende forhåndsuttgjelelser som gir god forutsigbarhet, skriver Romer, og viser til at konsernet har flere ansatte i Luxembourg samt at skattesatsen på renteinntekter i Luxembourg er 29,22 prosent.

Selskapet svarer ikke på om det har inngått en konfidensiell avtale med myndighetene i Luxembourg, slik Luxleaks avslørte at en rekke multinasjonale selskaper har gjort. Romer bekrefter at en stor del av gjelden i Statoil Fuel & Retail ble betalt ned i fjor av regnskapsåret 2013-2014. Men svaret ikke på om årsaken er at det fra 2014 ble innført regler i Norge som begrenser fordelen ved rentetrekkgjeller knyttet til internlån, men opplyser at konsernets samlede gjeld er redusert. Romer legger til at Statoil Fuel & Retail har flere tusen ansatte i Norge, og bidrar med store beløp til statskassen gjennom merverdiavgift og bensinavgift, i tillegg til at bensinstasjonene som er organisert som franchise-foretak, betaler skatt både lokalt og nasjonalt.

Couche-Tard

- Er av verdens største selskaper på drift av bensinstasjoner og storbutikker.
- Kjøpte Statoil Fuel & Retail for 15,6 milliarder kroner i 2012.
- Har over 5300 utsalgssteder i USA og Canada under kjedene Mach, Circle K, Couche-Tarde, i Skandinavia, Baltikum, Polen og Russland drives 2300 Statoil- og Ingo-stasjoner med 17.500 ansatte.
- Bensinsteri i Toronto med markedsverdi på 166 mrd. kroner.

Ida.riisnaes@dn.no

INGAR K. HAALAND og THOMAS M. HAAVIK (2014)

Lavere skatter og høyere ulikhet: Helt greit?

Lavere skatt, økt ulikhet, Kronikk, Dagens Næringsliv 8.8. 2014

Grensesprengande skatte (rakett) forsking på NHH, debattinnlegg av Arne Hjeltnes, DN 9.8. 2014

Ny innsikt om ulikhet og skatt, tilsvar, Dagens Næringsliv 13.08.2014

Lurt til å like skattekutt, Klassekampen, 20.08.2014 (førsteside)

Bør vi flå de rike?, BT innsikt 26.11.2015

30 DEBATT

Ulikhetene i USA har økt dramatisk over de siste tiårene, men til tross for dette er skattene for de superrike blitt halvert over samme tidsrom.

Lavere skatt, økt ulikhet

INNLEGG
Ulikhet

Thomas Piketty har med sitt magnum opus «Capital in the Twenty-First Century» satt ulikhet på toppen av den politiske agendaen i USA og ellers i den vestlige verden. I tillegg til å integrere teori om økonomisk vekst og fordeling av inntekt, har Piketty gravd frem sjokkerende tall om økende ulikheter i den vestlige verden. Et standard mål på ulikhet er hvor mange prosent av total inntekt den rikeste ene prosenten får. I USA har dette tallet økt fra 8,2 prosent i 1980 til 19,3 prosent i 2012.

Ifølge standard økonomisk teori vil velgere svare på økende ulikhet ved å kreve høyere skatter – det er mer å tjene på å skattlegge de rike hardt når ulikhetene går opp. Det som overrasker økonomer er at USA isteden har halvert marginalskattesatsen for de superrike over samme periode, fra 70 prosent i 1970 til 35 prosent i 2012.

Standard økonomisk teori kjennetegnes gjerne ved sine antagelser om at individer har perfekt informasjon og er fullkomment rasjonelle. En potensiell forklaring på hvorfor amerikanske velgere ikke har tatt ulikhet på alvor gjennom å kreve høyere skatter kan være at de ikke er klar over hvor mye ulikhetene faktisk har økt.

For å teste om dette er en gyldig forklaring gjennomførte vi et eksperiment der én gruppe fikk informasjon om økende inntektsulikhet, mens en tilsvarende kontrollgruppe ikke fikk det. Eksperimentet ble gjennomført på et utvalg amerikanske statsborgere rekruttert online via Amazon Mechanical Turk. Resultatene fra eksperimentet utfordrer antagelsen om at velgere tar informerte valg: Gruppen som lærte om økende ulikhet ønsket å skattlegge den rikeste ene prosenten mye hardere enn kontrollgruppen som ikke fikk noen slik informasjon.

Med ulikhet høyt på den politiske agendaen tyder våre funn på at skattene for de aller rikeste i USA vil gå opp etterhvert som amerikanske velgere i økende grad blir klar over hvor mye ulikhetene faktisk har vokst. Amerikanske velgere hadde foretrukket høyere skatter hvis de var klar over hvor mye ulikhetene har økt de siste tiårene, viser vår forskning.

Thomas Haavik og Ingar Haaland

Også i Norge har ulikhetene økt, men omfanget er mindre dramatisk enn i USA: I 1980 fikk den rikeste ene prosenten i Norge 4,6 prosent av total inntekt, i 2011 hadde dette tallet økt til 7,8 prosent. Marginalskattesatsen for de med høyest inntekt har imidlertid falt drastisk også i Norge, fra 70,1 prosent i 1980 til 47,8 prosent i 2011.

Det er et åpent spørsmål om norske velgere ville godtatt lavere skatter for de med høyest inntekt hvis de visste at ulikhetene hadde gått opp over samme tidsrom, men erfaringene fra vårt eksperiment tyder på at så ikke er tilfelle. Neste punkt på vår forskningsagenda blir derfor å undersøke ut to relaterte spørsmål:

- Er nordmenn – i motsetning til amerikanere – klar over at ulikhetene har økt over de siste årtiene?
- Vil de svare på denne informasjonen ved å kreve høyere skatter?

Svaret på disse spørsmålene kan ha betydning for hvilke skattereformer som er politiske gjennomførbare: Hvis befolkningen legger sterk vekt på ulikhet uten å være klar over hvor mye ulikhetene faktisk har økt, kan venstresida i Norge muligens ha et ess i ermet i kampen mot fjerning av formuesskatt og lavere toppskatter.

Ingar Haaland og Thomas Haavik, masterstudenter ved The Choice Lab og Senter for skatteforskning ved Norges Handelshøyskole.

UVITENHET. Amerikanske velgere hadde foretrukket høyere skatter hvis de var klar over hvor mye ulikhetene har økt de siste tiårene, det viser ny forskning. Foto: Scott Eells, Bloomberg/NTB Scanpix

USA: Gjør gass til våpen.

KLASSEKAMPEN — Venstresidas dagsavis

Denson ingen hadde protestert, ville Michael Brown bare blitt en del av statistikken.

Ville det være mer økonomisk hensiktsmessig om ebola-epidemien ble mer omfattende?

Skattekutt skaper reaksjon:

Blåblå kan få skattesmell

Folk godtar ikke skattekutt til de rike hvis de vet hvor stor ulikheten er, viser ny forskning fra Norges Handelshøyskole. – Da reagerer man en sterk moralsignal, sier forsker Ingar Haaland.

Varslar mindre politisk styring

Seier nei til flytogsal

Onsdag 20. august 2014

Folk godtar skattekutt for de rikeste bare fordi de ikke vet hvor rike de er, ifølge ny forskning:

Lurt til å like skattekutt

Til kamp mot arbeidsnarkomani

– Ulikhet er et demokratisk problem

Klassekampen bekjager

Stoler ikke på politiet

Bildene bakom bøkene

KUNSTHÅNDVERKSMARKEDET PÅ KIRKERISTEN

INGRID BREIVIK (2013)

Valg av revisor, regnskapsmanipulasjon og skatt

Får hjelp til å unngå skatt, Klassekampen, 23.7.2014 (førsteside)

Videreformidlet av NTB og gjengitt i en rekke aviser

Skatteplanleggerne, kommentar av Tom Staavi, VG 25.7.2014

25 Retrievertreff per 3.9.2016

HEIDI V. HØGALMEN og MONICA OLSEN (2013)

Skatteplanlegging i flernasjonale selskap: En analyse av IKEA

Ikea flatpakker skatten, Dagens Næringsliv Morgen 21.02.2014 (førsteside)

123 mill. i baksmell, Dagens Næringsliv Morgen 22.02.2014

Nye regler gir skattesmell, Dagens Næringsliv Morgen 24.02.2014

Rettsoppgjør om skattesmell på 123 millioner, Dagens Næringsliv 01.08.2014 (førsteside)

Skatteetatens Forskningsnytt 2014

6 NYHETER

Ikea flat-pakker skatten

Sparer skatt: De siste fem årene har Ikea i Norge redusert skattepliktig overskudd med én milliard kroner ved hjelp av intern gjeld. Det har spart selskapet for 280 millioner kroner i skatt.

FINANS

HÅKON FRITDE ØSS
OSLO

Nedlesset i gjeld

6,4 milliard er kroner er den bokførte verdien av eiendelene i Ikea Norge per aug ust 2012.

Når vi studerer Ikea i Norge, virker det som selskapet virkeliggjør en innsats for å redusere skatten

Monica Olsen, masterstudentene med NHH

IKEA

NYHETER 7

Hit går pengene

DagensNæringsliv DN

FREDAG Tøyer strikken

Hver tredje unge droppet korn i fjor:

Gluten-skrekk

Sparte 280 mill. i skatt på intern gjeld

TANNUM

8 NYHETER

123 mill. i baksmell

Smell: Møbelgiganten Ikea har fått en skattesmell i Norge på 123 millioner kroner etter ny ligning for årene 2007–2012.

NYHETER 9

FINANS

HÅKON FREDE FOSS
BERGEN

Dokumenter DN har fått innsyn i viser at Ikea har fått en bøtesmell på drøyt 123 millioner kroner. Skattevesenet har underrettet tidligere omorganisasjonen i den norske delen av Ikea-konsernet, og har endret ligningen til Ikea Møbelskap i Norge – Ikea Handel og Eiendom as – for årene 2007 til og med 2012.

Ikea vil ikke kommentere endringene i ligningene.

– Vi kan ikke verken ikke gå inn på forhold om enkeltsaker vår interne finansiellt rådgivende. Det er kontrollerte for det, skriver kommunikasjonssjef i Ikea Norge, Jan Christian Thomassen, til DN.

Skattevesenets vedtak om gjenligning i 2013, tvetskommer det er det siste tilgjengelige årsregnskapet til Ikea Handel og Eiendom as. Kommunikasjonssjef Thomassen skriver i epost til DN at underselskapene nå er avviklet og at det foretagget vedtak om endring av ligning.

– Ikea Norge har tatt vedtaket fra skattemyndighetene til etterretning og betalt kravet, skriver Thomassen.

Han ønsker ikke å si noe om hvilke konkrete problemstillinger skattemyndighetene har undersøkt. Det ønsker heller ikke Ikea kommentere.

– Grunnet taushetspliktens kan vi dessverre ikke svare på spørsmålene du har, eller ønsker kommentarer fra Ikea-ansatte, skriver Ikea-sjefen.

Skilleru i kjøper opp

En studie av Ikea skattepåleggelsing, gjennomført av to masterstudentsøkere ved Norges handelshøyskole, finner at Ikea har en dårsert skattepliktig overskudd i Norge med en milliard kroner de siste fem årene, slik DN skrev fredag. Studentene Monica Olsen og Heidi Hagelsten har også studert omorganisasjonen Ikea har gjennomført i Norge de siste 6 årene.

Det 2014 betyr i Ikea i Norge er to selskaper, Ikea Handel og Eiendom og Ikea AS, begge eid av INGKA Pro Holding BV i Nederland.

I 2004 kjøpte Ikea Handel og Eiendom opp Ikea AS. Opplæpet bile finansiert med et lån på 1,9 milliarder kroner fra et nærstå. Ikea-selskap i utlandet, som dobler de interne renteskostnadene.

I 2007 skilte Ikea et varehus og tomter til et nytt selskap, Ikea Eiendom Holding AS. Det nye selskapet ble deriveet et sustere selskap, eid av INGKA Pro Holding BV i Nederland.

Ikea Eiendom Holding AS blir samme år kjøpt tilbake fra Nederland for 1,1 milliarder kroner. Opplæpet ble finansiert med innenlånt.

Konsernet bruker 1,6 milliarder kroner på skattetilpåleggelsing fra Dekoke dette kan.

– Endringene fremmåler som medfører at skattetemsyn, det å fi mest mulig gjeld i Norge, sier NHH-student Monica Olsen.

Studentene har også funnet at Ikea i Norge i 2008 kjøpte et fiask Ikea-selskap som eier fem Ikea-eiendommer i Finland. Opplæpet ble finansiert ved å ta opp 400 milliarder kroner i lån fra et Ikea-selskap i utlandet.

«Omgår dobbeltskatt»

Thomassen i Ikea Norge avviser at konsernstrukturen er motivert av skattebesparelser.

– Konsernstrukturen i Ikea-gruppen er etablert for å sikre varetagelighet og langsiktighet. Siden vi er et kjøkkenselskap, eiendomsverv er vår hovedmessige aktivitet på en kostnadseffektiv måte. Vi prøver også å unngå dobbel skatt på vår forretnerie, skriver Thomassen.

– Utbytte er eiendom i Finland eies gjennom et Ikea-selskap i Norge?

– Bakgrunnen for at IKEA Eiendom Holding AS eier eiendom i Finland, er at det er her i Norge man har den relevante bemanningen, organisasjonen, og kompetanse for å ta bland om eiendom i så vei Norge som Finland. Videre har det historisk vært en tett tetdetsforbejen mellom Norge og Finland, og man oppnår dermed synergieffekter ved å organisere seg på denne måten, svarer Thomassen.

håkon.frede.foss@dn.no

«HAR BETALT»– Jan Christian Thomassen, kommunikasjonssjef i Ikea Norge.

IKEA

Ikea flat-pakker skatten

DN 23. februar

8 NYHETER

Nye regler gir skattesmell

POLITIKK

Regeringa vil bruke krisemåjonsrke skatteapparet å flytte overskuddsfakter Norge. Regjeringa i samarbeidsregjeringsavtalen er enig om å bruke ny skatte-oppgjøre på 4-6 milliarder kroner.

[illegible]

Regjeringen begrunner sitt omlegginger av skattesystemet med at det primært skal bidra til omstillingen i det norske næringslivet. Det er en viktig del av den norske konkurransekraften i årene per i 1 Ikea-eiendomsfirma Norge er [illegible]

– Det er for viktig å ut ene [illegible] skriver kommunikasjonssjef i Ikea Norge, Jan Christian Thomassen, i en epost.

DN er i den sinne denne omlegginga med Ikea har mulighet til skattemyndigheten med 123 millioner kroner fra de [illegible] i Ikea-selskapet i Norge er [illegible]

Retroaktivitet

Regjeringen foreslår at endringene kan gå tilbake i tid. Finansdepartementet er [illegible] Ikea Norge [illegible] Ikea Handel og Eiendom as [illegible] Ikea AS [illegible] Ikea Eiendom Holding AS [illegible] Ikea Eiendom Holding BV i Nederland.

Ikea Eiendom Holding AS blir samme år kjøpt tilbake fra Nederland for 1,1 milliarder kroner. Opplæpet ble finansiert med innenlånt

MARI SAKKESTAD og KRISTINA KJETLAND SKARSGAARD (2013)

Den norske formuesskatten: En analyse av skattens virkninger på små og mellomstore bedrifter

Kronikk på NRK Ytring 12.8.2013

NRK Dagsrevyen 12.8.2013

Skatteetatens Forskningsnytt 2013

Valg 2013 Valgresultat Valgomat #hjertesak Partilederne Leo tar valget

Ny studie: Formuesskatten rammer ikke bedriftene

Høyre har en årrekke gått inn for å fjerne formuesskatten fordi de mener den kveler bedriftene. – Helt feil, sier en fersk masteroppgave i økonomi.

NY STUDIE: – Formuesskatten kan være et problem for en håndfull bedrifter, men i det store og det hele er det ikke et økonomisk problem, konkluderer Kristina Kjetland Skarsgaard (t.v.) og Mari Sakkestad (t.h.) etter å ha undersøkt 70.720 norske bedrifter.
FOTO: TROND STENERSEN / NRK

Peter Svaar
@svaar

Camilla Wernersen
Journalist

MER OM STORTINGSVALGET 2013

Publisert 12.08.2013, kl. 18:58

Valg 2013 Valgresultat Valgomat #hjertesak Partilederne Leo tar valget

Se hele intervjuet Erna avbrøt

Mandag ettermiddag valgte Erna Solberg å avslutte et intervju med NRK Dagsrevyen om formuesskatten. I ettertid hevder Høyre-lederen på Twitter at hun ble råklippet og at svar er fjernet. NRK publiserer nå intervjuet i sin helhet.

Erna Solberg avbryter Dagsrevyens intervju om formuesskatt, som ble gjort per telefon til Arendal. Nå kan du se intervjuet i sin helhet.

NTB

Professor avfeier Høyres skatteforsvar

NTBtekst 12. aug 2013 Enkel visning

Oslo (NTB-Mats Rønning): Høyre står på sitt og hevder formuesskatten er til skade for norske bedrifter. Økonomiprofessor Jarle Møen ved Norges Handelshøyskole er ikke imponert over analysene.

Høyres valgkampmaskineri ble satt i høygir da mandag kveld kunne fortelle om en masteroppgave ved NHH som slår fast at formuesskatten ikke skaper så store problemer for bedriftene som partiet hevder.

Høyre-leder Erna Solberg, nestleder Jan Tore Sanner og kommunikasjonssjef Sigbjørn Aanes var alle raskt på plass i sosiale medier for å drive brannslokking.

Men professor Jarle Møen - veilederen til de to masterstudentene som står bak undersøkelsen - avviser forsvaret fra partitoppene.

Ytring

Høyere investeringer må til

Masteroppgaven fra NHH er imponerende. Men den har også sine begrensninger.

Investeringsviljen i industrien i Norge er på et bunn-nivå. Det må vi gjøre noe med, skriver forskni
fotografert ved et tidligere arrangement i Operaen.
FOTO: LARSEN, HÅKON MOSVOLD / NTB SCANPIX

Leo A. Grünfeld
Partner og forskningsleder ved Menon.

MER OM STORTINGSVALGET 2013

MER OM YTRING

Publisert 13.08.2013, kl. 10:23

Høyre tar feil om formuesskatten

Høyre forstår ikke hvordan det norske skattesystemet virker, skriver to professorer ved Handelshøyskolen i Bergen.

16. august 2013

Del på Facebook Tweet Del på Google+

En masteroppgave skrevet av to studenter ved Norsk senter for skatteforskning ved NHH fikk stor oppmerksomhet i valgkampåpningen på NRK.

Masteroppgaven undersøker tradisjonelle Høyre-påstander om at formuesskatten hindrer verdiskaping og truer arbeidsplasser. Kort oppsummert finner ikke oppgaven støtte for slike påstander.

replik

Mandagens kronikk av Sakkestad og Skarsgaard er et direkte angrep på min rapport «Privat eierskapsberetning» fra 2012 og kronikk «Myter og fakta om formuesskatten» fra 2013 om formuesskattens betydning for bedriften
Kronikken krever derfor en tydelig tilbakemelding fra meg.

Kronikk av Møen og Schjelderup i VG 16.8.2013 og i Dagens Næringsliv 4.2.2016

92 Retrievertreff per 3.9.2016 + mange omtaler der navnene ikke er nevnt

INGEBJØRG MIDTBØ MYKING og INGRID MYRSET HATLEBAKK (2013)

Skatteamnestiordningen: En empirisk analyse av hvordan medieoppslag påvirker innrapporteringen av skjulte inntekter og formuer til Skatteetaten

Skatteetatens Forskningsnytt 2013

NHH Paraplyen 3.12.2013

12

Masteroppgave

Mediedekning gir økt bruk av frivillig retting

Oppslag om skatteparadiser i en avis på størrelse med Aftenposten, øker bruken av frivillig retting i inneværende uke med 2,64 prosent og 2,79 prosent, estimert med henholdsvis Poisson- og NB2-regresjon.

Ingrid Myrset Hatlebakk og Ingebjørg Midtbø Myking fant også at et vektet avisoppslag øker innrapporteringene uken etter med 3,93 % og 4,16%. Hovedformålet var å gjennomføre en empirisk analyse av hvilken effekt ulike medieoppslag har på innrapporteringen av skjulte inntekter og formuer til Skatteetaten. Som søkeord brukte de *"skatteunndragelse"*, *"skatteamnesti"*, *"skatteparadis"*, *"skattesvik"* og *"skjulte formuer"*.

Studentene kom til at Skatteetaten kan forvente at i løpet av en periode på mellom fire og fem uker, vil én person be om frivillig retting grunnet medieoppslag. Største effekt har oppslag som omtaler de negative konsekvenser for verdenssamfunnet og artikler som kritiserer stat og politikere for deres adferd eller holdninger til skatt. Dersom Aftenposten skriver en artikkel om hvordan skatteparadisenes regelverk bidrar til å finansiere terrorvirksomhet eller å tappe fattige land for store beløp, kan Skatteetaten forvente at én person mer enn det ellers ville vært tar kontakt for å fortelle om sin skjulte formue. Medieoppslag om tiltak mot skatteparadis og om frivillig retting har også en positiv innvirkning på antallet som benytter seg av frivillig retting samme uke.

Skatteetaten bidro med stipend og tilgang på data om bruk av frivillig retting. Mediedekningen som ble undersøkt var artikler fra alle norske papir- og nettaviser, og 1386 avisoppslag ble ansett som relevante og inkludert i datasettet. De aktuelle artiklene ble vektet etter lesertallet til avisen, slik at en artikkel publisert i en riksavis veide tyngre enn en artikkel fra en lokalavis i datasettet. Deretter grupperte de artiklene i kategorier som kan tenkes å påvirke antallet personer som benytter seg av frivillig retting på ulikt vis. Perioden som ble undersøkt var januar 2007 til april 2012.

71

Avtale med nytt skatteparadis

Milliardformuer kom hjem

Leirstein: - Jeg lånte er dobbeltmoralsk

Bistandskroner forsvinner i skatteparadis

Fekk pris for masteroppgåve

Paraplyen 3. des 2013 08:37 Vis original

Ingrid Myrseth Hatlebakk og Ingebjørg Midtbø Myking har vunne pris for beste masteroppgåve på institutt for samfunnsøkonomi.

- Øyvind Torvund

I masteroppgåva såg dei nærmare på korleis medieoppslag påverka innrapporteringa av skjulte inntekter og formuar til staten.

SIGRUN AKER NORDENG og ANNE RAGNHILD SANDERUD (2012)

Overskuddsflytting ved bruk av internprismanipulasjon blant norske flernasjonale foretak

Praktisk økonomi & finans, Vol. 30, 01/2014, Universitetsforlaget

TEMA
Regnskap og skatt

SIGRUN AKER NORDENG

Sigrun Aker Nordeng er siviløkonom fra Norges Handelshøyskole (NHH) i 2013. Hun er nå ansatt som konsulent i Deloitte.
E-post: sigrun.nordeng@gmail.com

ANNE RAGNHILD SANDERUD

Anne Ragnhild Sanderud er siviløkonom fra Norges Handelshøyskole (NHH) i 2013. Hun er nå ansatt som konsulent i Deloitte.
E-post: arsanderud@gmail.com

Overskuddsflytting ved internprismanipulasjon i norske flernasjonale foretak

Ved å manipulere prisene på salg og kjøp mellom selskaper innenfor samme konsern kan flernasjonale selskaper flytte overskudd fra høyskattland til lavskattland og derved redusere den samlede skattebyrden. Denne praksisen har fått økt oppmerksomhet den siste tiden som følge av avsløringene om at store flernasjonale selskaper, som Starbucks og Google, betaler minimalt med skatt internasjonalt. Våre funn er konsistente med at norskeide selskaper flytter overskudd både inn og ut av Norge, og at profittstrømmen ut av Norge synes å gå til vestlige skatteparadiser som Sveits, Singapore og Irland.[1]

CHRIS EDSON (2012)

The Capital Constraining Effects of the Norwegian Wealth Tax

Formuesskatt betyr lite for investeringsevne, NTBtekst 17.12 2012

Rammer ikke finansieringsevne, Dagens Næringsliv 17.12 2012

Skatten, bukken og havresekken, Kronikk av Nilsen og Fjærli, Dagens Næringsliv 29.12 2012

Skattemumling, Kommentar av Bjerkholt, Dagens Næringsliv 14.12 2013

Moden for reform, Kronikk av Steinar Holden, Dagens Næringsliv 29.12 2013

Effektiv skatt på formue, Kronikk av Møen og Schjelderup, Dagens Næringsliv 4.2.2016

74 Retrievertreff per 3.9.2016

Jan Tore Sanner, nestleder Høyre og Erna Solberg, høyreleder.

Politikk og samfunn Samfunn

Formuesskatt betyr lite for investeringsevne

NTB
Publisert: 17.12.2012 – 05:08 Oppdatert: 28.03.2014 – 10:35

Formuesskatten har minimal betydning for bedriftenes evne til å finansiere investeringer, ifølge en fersk analyse fra Statistisk sentralbyrå og Handelshøyskolen.